

UCHWAŁA NR 4472/2021
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
z dnia 23 grudnia 2021 roku

**w sprawie przyjęcia Wielkopolskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie na lata 2021-2025**

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, z późn. zm.), art. 6 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) oraz art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057) Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Województwa
Marek Woźniak

**Uzasadnienie do uchwały Nr 4472/2021
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 23 grudnia 2021 roku**

w sprawie przyjęcia Wielkopolskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025

Zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), do zadań samorządu województwa należy opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program, który jest kontynuacją działań podejmowanych w poprzednich latach, ma istotne znaczenie dla celów polityki społecznej Województwa Wielkopolskiego a wyznaczenie priorytetowych kierunków wielkopolskiej polityki społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest niezbędne dla prowadzenia polityki konsekwentnej i efektywnej, opartej na rzetelnej diagnozie i trafnych wskaźnikach. Określa wachlarz zaplanowanych działań, których celem będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego i profesjonalnego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie. Jest również wykładnią najważniejszych wytycznych w zakresie wdrażania wielkopolskiej polityki społecznej dbającej o bezpieczeństwo osób doświadczających przemocy w rodzinie, a przede wszystkim polityki wyprzedzającej, antycypującej niekorzystne zjawiska doświadczane przez wielkopolskie rodziny.

Dokument ten jest spójny z dokumentami na poziomie regionalnym, w tym przede wszystkim z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku oraz Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030. Program odnosi się w swych założeniach do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 i jest z nim zgodny.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego jest zasadne.

*Paulina Stochniałek
Członek Zarządu*

WIELKOPOLSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021–2025

Regionalny Ośrodek
Polityki Społecznej w Poznaniu

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Załącznik do Uchwały Nr 4472/2021
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 23 grudnia 2021 roku

Koordinacja prac nad Programem:

Grzegorz Grygiel
Monika Zembrzycka

Zespół redakcyjny:

Anita Oblizajek
Zofia Rutkowska
Sylwia Szpyrka
Barbara Wojtaszek

Zespół wspierający:

Marta Chmielewska
Radosław Dukat
Barbara Hałaburdzin
Monika Kiełtyka-Szczepańska
Marta Mazurek
Olimpia Piłat-Pawlak

Ekspert zewnętrzny:

Renata Durda

Współpraca i konsultacje

Przedstawiciele Samorządu Województwa Wielkopolskiego
Przedstawiciele wielkopolskich publicznych i społecznych instytucji realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

SPIS TREŚCI

WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW	3
PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA WIELKOPOLSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021–2025.....	6
SYSTEM WSPARCIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	6
UWARUNKOWANIA POLITYKI WSPARCIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	7
ISTOTNE TRENDY W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	9
DIAGNOZA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	12
DANE STATYSTYCZNE	12
ZASOBY	17
POTRZEBY	19
ANALIZA SWOT	26
WIZJA I MISJA PROGRAMU	28
WIZJA PROGRAMU	28
MISJA PROGRAMU.....	29
LOGIKA PROGRAMU.....	29
PRIORYTETY PROGRAMU	34
PRIORYTET I. POPRAWA SYTUACJI OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE	34
PRIORYTET II. INTENSYFIKACJA ODDZIAŁYWAŃ SKIEROWANYCH DO OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE	37
PRIORYTET III. WZMOCNIENIE KADR WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI W REALIZACJI ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z PRZECIWDZIAŁANIEM PRZEMOCY W RODZINIE	39
PRIORYTET IV. ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI WIELKOPOLAN W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	41
PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE	44
SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU.....	47
MIEJSCE PROGRAMU W SYSTEMIE ZARZĄDZANIA ROZWOJEM WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO	47
SPOSÓB WDRAŻANIA PROGRAMU	48
SYSTEM FINANSOWANIA PROGRAMU	50
SYSTEM MONITOROWANIA PROGRAMU	56
ANEKS	58
WYBRANE ASPEKTY DIAGNOZY W UJĘCIU REGIONALNYM	58
ELEMENTY SYSTEMU WSPARCIA RODZIN DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ	64
SŁOWNICZEK.....	71

WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW

FEW 2021+	Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GR	Grupa Robocza
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IPP	Indywidualny Plan Pomocy
JOPS	Jednostka Organizacyjna Pomocy Społecznej
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
KPPPwR	Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
MPIPS	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
NGO	Organizacja Pozarządowa (ang. Non-Governmental Organization)
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
Procedura NK	Procedura „Niebieskiej Karty”
OIK/MCIK	Ośrodek Interwencji Kryzysowej/Miejskie Centrum Interwencji Kryzysowej
OKO	Otwarty Konkurs Ofert
OPS, MOPS, GOPS, M-GOPS	Ośrodek Pomocy Społecznej lub Miejski, Gminny i Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
OSL	Organizowanie społeczności lokalnej
PARPA	Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
PCPR/MOPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
PES	Podmiot Ekonomii Społecznej
PIK	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
PS	Przedsiębiorstwo Społeczne
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
SOW	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
Strategia	Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030
SWW	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
TBS	Towarzystwo Budownictwa Społecznego
UE	Unia Europejska
UMWW	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
ZI	Zespół Interdyscyplinarny

Szanowni Państwo,

oddaję w Państwa ręce Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025. Przemoc w rodzinie jest jednym z ważniejszych problemów występujących w stale zmieniających się relacjach społeczno-kulturowych. Są to zamierzone działania skierowane wobec najbliższych z wykorzystaniem przewagi siły, powodujące cierpienia i szkody, naruszające prawa i dobra osobiste.

Stereotypy dotyczące przemocy dają społeczne przyzwolenie na nią, zniewalając osoby dotknięte przemocą i blokując je w podejmowaniu działań zmierzających do poprawy ich sytuacji. Przemoc to nie tylko wyrządzenie krzywdy fizycznej, ale również psychicznej, ekonomicznej czy seksualnej. Przemocą jest również zaniedbywanie osób zależnych, którymi są osoby starsze, osoby z ograniczoną sprawnością, a przede wszystkim dzieci. Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Obowiązkiem instytucji publicznych, jako gwaranta praw człowieka, jest zapobieganie i ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie. Taką rolę widzi dla siebie także Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

Niniejszy dokument programowy nakreśla priorytety i kierunki działań, które będą podejmowane w najbliższych latach przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem Programu jest wypracowanie sprawnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który pozwoli na stopniowe zmniejszanie występowania tego zjawiska. Osiągnięcie tego celu możliwe jest tylko poprzez oddziaływanie na sytuację osób doświadczających przemocy w rodzinie, ale także intensyfikację pracy z osobami stosującymi przemoc oraz wzmocnienie osób realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Bardzo ważną grupą, którą należy uwrażliwiać na problem przemocy w rodzinie są wszyscy Wielkopolanie, z których każdy może stać się świadkiem przemocy.

Realizacja założeń Programu jest możliwa tylko przy współpracy przedstawicieli wszystkich służb i instytucji, które zobowiązane są do działań w powyższym zakresie. Ze strony Samorządu Województwa Wielkopolskiego za koordynację działań w tym obszarze i podejmowanie współpracy z samorządami lokalnymi i innymi partnerami odpowiada Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, którego pracownicy są autorami niniejszego Programu.

Wierzę, że podejmowane działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie przyczynią się do poprawy życia osób doświadczających przemocy i korekty zachowań osób stosujących przemoc oraz zwrócą uwagę mieszkańców Wielkopolski na problem.

Jestem przekonana, że wspólnymi siłami uda nam się wypracować wielodyscyplinarne i kompleksowe rozwiązania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeprowadzić wiele działań profilaktyczno-edukacyjnych na terenie Wielkopolski.

Członkini Zarządu Województwa Wielkopolskiego

Paulina Stochniałek

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA WIELKOPOLSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021-2025

SYSTEM WSPARCIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Samorząd Województwa Wielkopolskiego ma ustawowy obowiązek przygotowania i realizacji wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Obowiązek ten wynika z zapisów art. 6 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Przywołana ustawa reguluje kwestię przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Określa ona zadania poszczególnych instytucji i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 pozostaje spójny z najważniejszymi polskimi i międzynarodowymi dokumentami regulującymi problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78 poz. 483, z późn. zm.) stanowi w art. 18, że rodzina znajduje się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, zaś w art. 71 ust.1 nakłada na Państwo obowiązek uwzględniania jej dobra w swojej polityce społecznej i gospodarczej oraz statuuje prawo rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Zgodnie z art. 72 ust. 1 Konstytucji Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka i każdy ma prawo żądać od władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Stąd też zadaniem Państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami, w tym przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Ponadto problematyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest uregulowana w następujących aktach prawnych:

- Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 961);
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.).

Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025, w swoich założeniach, pozostaje kompatybilny ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030, a także wpisuje się w KPPPwR na rok 2021 i jego projekt na rok 2022.

W Programie zaprezentowano działania, które mogą być podejmowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego, samorządy lokalne oraz inne instytucje publiczne i niepubliczne po to, by zmniejszyć występowanie zjawiska przemocy w rodzinie, w tym przede wszystkim skierowane do:

- osób doznających przemocy w rodzinie, czyli osób znajdujących się w sytuacji kryzysu spowodowanej krzywdzeniem (fizycznym, psychicznym, emocjonalnym, ekonomicznym) i/lub zaniedbaniem ze strony członka rodziny;
- osób stosujących przemoc w rodzinie, czyli osób intencjonalnie krzywdzących (fizycznie, psychicznie, emocjonalnie, ekonomicznie) członka rodziny i/lub go zaniedbujących;
- kadr instytucji i podmiotów realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym przede wszystkim pracowników realizujących zadania związane z procedurą „Niebieskiej Karty” oraz pracowników systemów powiązanych – sprawiedliwości, edukacji czy ochrony zdrowia;
- wszystkich Wielkopolan jako potencjalnych świadków przemocy.

UWARUNKOWANIA POLITYKI WSPARCIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

System wsparcia osób/rodzin uwikłanych w przemoc jest rozbudowany, zakłada pomoc i wsparcie świadczone w różnych formach przez wiele instytucji i podmiotów. Do najważniejszych instytucji wspierających możemy zaliczyć:

- Instytucje publiczne**, które kształtują politykę w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz świadczą wsparcie. Do tych instytucji zaliczamy przede wszystkim Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Zespół Monitorujący do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jako organ opiniotawczo-doradczy ministra, Radę Ministrów, Rzecznika Praw Obywatelskich, Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Najwyższą Izbę Kontroli, Komendę Główną Policji, Komendę Główną Żandarmerii Wojskowej. Realizację zadań w systemie administracji centralnej na poziomie wojewódzkim realizuje Wojewoda, m.in. przez: koordynowanie na terenie województwa wielkopolskiego działań wynikających z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Jednostki samorządu terytorialnego** – samorząd województwa i samorządy powiatowe oraz gminne, które odpowiadają za planowanie, organizację, realizację i koordynację usług wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Organizacje pozarządowe**, które realizują usługi wsparcia dla osób/rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie, osób/rodzin, w których ta przemoc już wystąpiła, a także dla osób stosujących przemoc w stosunku do swoich najbliższych.

Jednym z istotnych ogniw systemu wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Samorząd Województwa Wielkopolskiego, w którego imieniu zadania wykonuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu.

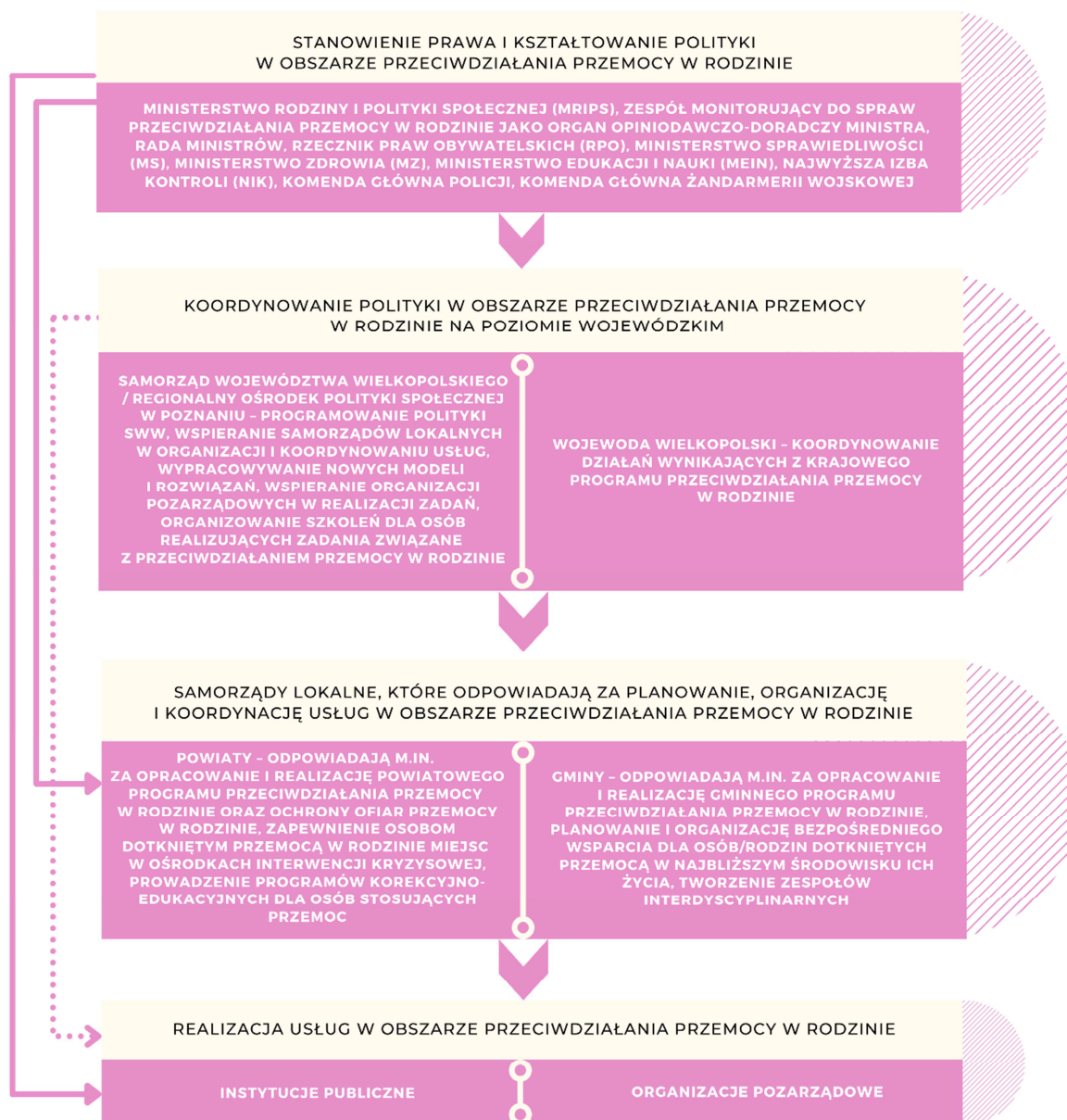
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu jest odpowiedzialny za planowanie i realizację szeregu działań, które służą poprawie jakości życia mieszkańców Województwa Wielkopolskiego (zostaną one szerzej opisane w dalszej części dokumentu, w rozdziale dotyczącym koordynacji wdrażania Programu). Do głównych zadań ROPS w Poznaniu należą:

- ❁ Programowanie polityki Samorządu Województwa Wielkopolskiego w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. poprzez opracowanie, wdrażanie i koordynowanie wielkopolskiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, udział w programowaniu środków będących w dyspozycji Samorządu Województwa Wielkopolskiego (w tym europejskich) we współpracy z innymi Departamentami UMWW i jednostkami organizacyjnymi SWW, realizację badań i analiz związanych z tematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- ❁ Inicjowanie, promowanie i rekomendowanie innowacyjnych rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. poprzez współtworzenie, testowanie, upowszechnianie i promowanie innowacji społecznych, modelowych rozwiązań, dobrych praktyk;
- ❁ Wspieranie samorządów lokalnych w realizacji zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. poprzez wspieranie we wdrażaniu nowych usług, modeli pracy, innowacji;
- ❁ Wspieranie (finansowe i pozafinansowe) organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. poprzez udzielanie dotacji, tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń;
- ❁ Wspieranie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. poprzez sieciowanie, budowanie partnerstw;
- ❁ Wspieranie dostępu do informacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. poprzez bazy danych, informatory, spotkania;
- ❁ Realizowanie działań związanych z podnoszeniem świadomości i budowaniem pozytywnych postaw Wielkopolan w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. poprzez kampanie społeczne;
- ❁ Realizowanie zadań Samorządu Województwa Wielkopolskiego wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, m.in. poprzez:
 - organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
 - opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Poniższy rysunek przedstawia wielopoziomowy i wieloinstytucjonalny system wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Definicje poszczególnych – najbardziej kluczowych – instytucji znajdują się w aneksie.

Rysunek 1. System wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

ISTOTNE TRENDY W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Regionalna polityka wsparcia osoby/rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie zależy od szerszego kontekstu polityki krajowej czy europejskiej. W projektowaniu działań w ramach niniejszego Programu uwzględniono najważniejsze trendy, krótko opisane poniżej.

W ostatnich latach nastąpiły znaczące zmiany w podejściu do wsparcia osób/rodzin dotkniętych przemocą. Od kilkunastu lat procedowane są zmiany dotyczące zwiększenia efektywności działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rzeczpospolita Polska, mając na uwadze doświadczenia międzynarodowe, także podjęła działania legislacyjne w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, czego wyrazem było uchwalenie w dniu 29 lipca 2005 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawa ta nałożyła na wszystkie szczeble administracji rządowej i samorządowej obowiązek realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Określiła również zasady udzielania pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, jak i prowadzenia oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Pierwsze badania przeprowadzone na zlecenie MPiPS w 2007 r. dotyczące diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce wskazywały, że przemocy w rodzinie doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%).

1 sierpnia 2010 r. weszła w życie ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 125 poz. 842). W preambule ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w nowym brzmieniu nadanym przedmiotową nowelizacją, podkreślono, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Nowelizacja położyła nacisk na rozwój profilaktyki, rozszerzyła formy pomocy udzielanej bezpłatnie osobom doznającym przemocy w rodzinie m.in. poradnictwa medycznego, prawnego, socjalnego, zawodowego, rodzinnego, psychologicznego oraz badania lekarskiego dla ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała będących następstwem użycia przemocy w rodzinie wraz z wydaniem zaświadczenia lekarskiego. Nałożyła także na gminy i powiaty nowe obowiązki, w tym m.in. opracowania i realizacji odpowiednio gminnych i powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a także tworzenia w gminach zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie złożonych z przedstawicieli służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy. Zwiększył się katalog zadań wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Nowe zadania w tej materii nałożone zostały na wszystkie jednostki samorządu terytorialnego.

Kolejne ważne akty prawne to: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. Kluczowym elementem była zmiana sposobu postępowania służb w sytuacji przemocy w rodzinie – nawiązanie współpracy i działanie interdyscyplinarne – w myśl założenia, że przemoc w rodzinie nie jest wyłącznie zagadnieniem prawnokarnym, ale również socjalnym, psychologicznym i zdrowotnym.

Kamieniem milowym w realizacji działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie była Ustawa z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Nowelizuje ona w szczególności ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460, z późn. zm.), ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U z 2020 r. poz.360) oraz ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2019 r. poz.518 i 730). Weszła ona w życie 30 listopada 2020 roku. Ustawa wprowadziła do obowiązującego w Polsce systemu prawnego możliwość

natychmiastowego izolowania osób stosujących przemoc w rodzinie od osób jej doznających. Nowe narzędzia w postaci nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do niego i jego bezpośredniego otoczenia otrzymały Policja i Żandarmeria Wojskowa. Co ważne, nakaz i zakaz mogą być wydane, nawet jeśli wyłącznym właścicielem mieszkania będzie osoba stosująca przemoc w rodzinie.

Niewątpliwie jednym z najważniejszych aspektów jest praca nad stereotypowym postrzeganiem zjawiska przemocy, nad przekonaniami związanymi z cechami socjodemograficznymi sprawców oraz nad stereotypowym postrzeganiem osoby doznającej przemocy w rodzinie.

W tym kontekście warto podkreślić, jak istotnym elementem jest kładzenie coraz większego nacisku na pracę z osobą podejrzaną o stosowanie lub stosującą przemoc w rodzinie. Główną przeszkodą w nawiązaniu kontaktu ze sprawcą przemocy jest brak chęci współpracy, przekonania społeczne, brak przyznania się do stosowania przemocy i co za tym idzie, brak motywacji do zmiany. Model komunikacyjny ze sprawcą opiera się o motywowanie sprawcy i działania edukacyjno-motywacyjne. Dlatego bardzo ważne jest ciągłe pogłębianie wiedzy i umiejętności w zakresie pracy z rodzinami zagrożonymi lub uwikłanymi w przemoc w rodzinie, w ujęciu systemowym.

Kolejnym aspektem jest koncentracja nad zjawiskiem przemocy pomiędzy dorosłymi, a niedostateczne zauważanie przemocy wobec dziecka i jego sytuacji w rodzinie. Wyzwaniem pozostaje wypracowanie modelu pracy z dzieckiem dotkniętym przemocą w rodzinie.

W kontekście pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie nieustannie priorytetem pozostaje zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Warto podkreślić, iż uzupełnieniem powyższych działań są realizowane na poziomie krajowym i regionalnym projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych, w tym europejskich. Umożliwiają one tworzenie, testowanie i upowszechnianie dobrych praktyk, nowych rozwiązań i usług w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. realizację projektów z Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Jakość życia osób/rodzin uwikłanych w przemoc w rodzinie, potrzebujących specjalistycznego wsparcia, zależy od szybkości podejmowania działań i wydolności systemu. Jeśli wsparcie udzielane jest, kiedy odczuwany problem występuje w mniejszej skali, można uniknąć jego eskalacji. Możliwość długofalowego planowania i zapewnienia stabilnej, ciągłej oferty pomocy, jest kluczowa dla skuteczności i trwałości działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W tym zakresie można analizować wsparcie udzielane w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach 3 perspektyw:

- ❖ **Profilaktyki** – jako ogółu działań zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa pojawienia się niepożądanych zachowań. Składają się na nią następujące działania: upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy (przejawów, przebiegu, kierunków udzielania wsparcia), upowszechnianie wiedzy na temat zjawisk pokrewnych i wywołujących zjawisko przemocy w rodzinie, promowanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci, upowszechnianie wiedzy na temat zasad udzielania wsparcia w środowisku osób doświadczających przemocy.
- ❖ **Interwencji** – polegającej na dostarczaniu wsparcia w rozwiązywaniu poważnych kryzysów stwarzających zagrożenie dla codziennego funkcjonowania osób/rodzin, zapobieganie nawrotom kryzysów u osób, którym udzielano wsparcia, ujawnianie i eliminowanie możliwie jak najszybciej wszelkiego rodzaju zachowań przemocowych, umożliwienie wycofania się z nieprawidłowych zachowań, np. działania prowadzone przez zespoły interdyscyplinarne, Policję, pracowników socjalnych, sądy, ośrodki interwencji kryzysowej, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- ❖ **Reintegracji** – polegającej na dostarczeniu wsparcia w odbudowaniu poczucia bezpieczeństwa, poczucia własnej wartości oraz wzmocnieniu podjętych prób reorganizacji życia przez osoby/rodziny po doświadczeniu przemocy, poprzez m.in. wsparcie organizacji pozarządowych, usługi asystenckie, mieszkania ze wsparciem, monitoring sytuacji rodziny po zamknięciu NK.

DIAGNOZA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

DANE STATYSTYCZNE

- ❖ Według raportu o równouprawnieniu płci sporządzonego przez Komisję Europejską w 2021 r.¹, nastąpił wzrost skali przemocy w państwach członkowskich – w czasie pandemii to kobiety częściej doświadczały przemocy, a wprowadzany przez większość krajów lockdown doprowadził do tego, że ofiary zamknięte zostały w czterech ścianach z osobą stosującą przemoc i nierzadko zostały pozbawione możliwości skontaktowania się np. z policją czy innymi służbami². Z danych UE wynika, że 1 na 3 kobiety powyżej 15 roku życia doświadczyła przemocy fizycznej i/lub seksualnej, co druga – molestowania seksualnego, 2 na 5 – przemocy psychicznej, a 1 na 10 padła ofiarą agresji w sieci³. W czasie ogólnopolskiej kwarantanny spowodowanej pandemią koronawirusa organizacje pomocowe takie, jak np. Centrum Praw Kobiet zauważyły wzrost interwencji w sprawie przemocy wobec kobiet i dzieci. W marcu 2020 r. CPK odnotowało wzrost liczby połączeń na telefon zaufania o 50%, natomiast interwencji w ramach czatu w czasie pierwszej fali pandemii było ok. 250–300⁴.

¹ Raport KE o równouprawnieniu płci, https://ec.europa.eu/info/files/2021-report-on-gender-equality-in-the-eu_pl (dostęp: 26.07.2021).

² <https://www.dw.com/pl/raport-komisji-europejskiej-pandemia-uderza-w-kobiety/a-56796080> (dostęp: 26.07.2021).

³ Tamże.

⁴ <https://www.tygodnikprzeglad.pl/przemocowe-pieklo-trwa/> (dostęp: 26.07.2021).

- Z przeprowadzonego w 2019 roku sondażu CBOS⁵ wynika, że **więcej niż co piąty badany (22%) zna osobiście lub z widzenia kobiety bite przez mężów/partnerów**, z czego co czwarta respondentka twierdziła, że zna co najmniej jedną kobietę bitą przez męża. W porównaniu z wynikami z 2012 roku odnotowuje się jednak spadek w tym zakresie. Jak wynika z deklaracji respondentów, **co dziesiąty badany, który kiedykolwiek był w stałym związku, doświadczył agresji ze strony partnera** – najczęściej były to pojedyncze zdarzenia. Zauważyć można, że w przeciągu ostatnich siedemnastu lat, od kiedy przeprowadzony jest sondaż przez CBOS, odsetek deklarujących, że doświadczyli przemocy ze strony partnera, kształtował się na względnie stabilnym poziomie. W badaniu CBOS kobiety częściej deklarowały, że były bite przez partnerów niż mężczyźni przez partnerki (12% wobec 8%), częściej też przyznają, że taka sytuacja miała miejsce wielokrotnie (6% wobec 1%). Ponadto z analiz zróżnicowań społeczno-demograficznych wynika, że do bycia ofiarami przemocy częściej przyznają się badani gorzej oceniający warunki materialne swoich gospodarstw domowych, słabiej wykształceni, osoby w wieku 25–34 lat, rozwiedzione bądź w separacji oraz mieszkańcy miast liczących od 20 do 100 tys. mieszkańców. Ponad połowa badanych uderzonych przez partnera (56%) deklarowała, że również używała przemocy. Pozostałe 44% respondentów, którzy doświadczyli agresji, nigdy nie zareagowali w taki sposób. Jeśli chodzi o ogólny stosunek do przemocy, większość badanych (88%) całkowicie potępiała jej stosowanie wobec kobiet, choć 8% uważało, że stosowanie przemocy wobec nich w pewnych okolicznościach może być usprawiedliwione. Jednocześnie niemal połowa ankietowanych stwierdziła, że obecne rozwiązania prawne w niewystarczający sposób chronią kobiety przed zachowaniami przemocowymi.
- Według sondażu przeprowadzonego przez CBOS⁶ dotyczącego przemocy domowej wobec dzieci, od 2012 roku **zwiększył się odsetek osób, które uważają, że nie powinno się stosować wobec dzieci kar cielesnych** (wzrost z 51% do 61%), ale także częściej sprzeciw wywołuje dawanie zarówno lania (wzrost z 61% do 70%), jak i klapsów (wzrost z 25% do 37%). Jednak o ile większość Polaków nie aprobejuje kar cielesnych, o tyle **naadal, choć rzadziej niż przed laty, przyzwała się na ogół na karcenie poprzez klapsy (61%)**. Ciekawe wydaje się to, że dopuszcza je również co druga osoba twierdząca, że wobec dzieci nie powinno się stosować żadnych kar cielesnych. Jedna ósma Polaków mających dzieci do 19 roku życia przyznaje się do jakiejś formy przemocy fizycznej (lanie, szarpanie) lub werbalnej (obrażanie, wyśmiewanie) – częściej do fizycznej niż słownej. Charakterystyka ankietowanych, którzy deklarują dopuszczanie kar cielesnych wskazuje na osoby z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym lub zasadniczym zawodowym, źle sytuowane, najstarszych, mieszkańców wsi. W większym stopniu są to również mężczyźni niż kobiety. Natomiast najwięcej głosów krytycznych wobec fizycznego karcenia dzieci obserwuje się wśród osób z wyższym statusem społeczno-ekonomicznym, mieszkających w największych miastach oraz mających od 35 do 44 lat, bezdzietnych lub posiadających małe dzieci.

⁵ Przemoc i konflikty w domu. Komunikat z badań, CBOS Nr 48/2019 https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_048_19.PDF (dostęp: 26.07.2021).

⁶ CBOS, Przemoc domowa wobec dzieci, Nr 49/2019, str.3 https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_049_19.PDF (dostęp: 20.07.2021).

- Z badania Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę⁷, wynika, że co czwarty respondent (27,2%) w wieku 13–17 lat doświadczył w pierwszym okresie pandemii co najmniej jednej z badanych form krzywdzenia (np. przemocy fizycznej, psychicznej, wykorzystania seksualnego), częściej doświadczały jej dziewczyny i starsze nastolatki. Przemocy ze strony rówieśników doświadczyło 15% respondentów, co istotnie częściej były to dziewczyny niż chłopcy (18,9% vs 11,3%). Przeważała przemoc fizyczna, ale również zwrócono uwagę, że co szesnasty respondent doświadczył przemocy psychicznej. Jeśli chodzi o kwestię wykorzystywania seksualnego, doświadczył go co dziesiąty badany (10,2%), coraz częściej przypadkiem staje się forma bez kontaktu fizycznego, polegająca na otrzymywaniu niechcianych nagich zdjęć (5,2%), słownej przemocy seksualnej (4,6%) oraz werbowania w Internecie do celów seksualnych (3,4%). W badaniu podjęto również temat dobrostanu psychicznego dzieci i nastolatków w czasie pandemii, gdzie co trzecia osoba (33,4%) oceniła go negatywnie. Prawie co trzeci respondent (30,8%) uznał również, że w badanym okresie jego samopoczucie pogorszyło się, co piąty (18%) stwierdził, że poprawiło się, a prawie połowa badanych (47,6%) nie zauważyła w tym czasie zmiany. Wśród ankietowanych, nastolatkowie w wieku 16–17 lat oraz mieszkańcy wsi częściej niż mieszkańcy miast, deklarowali doświadczenie przemocy ze strony bliskich dorosłych, wykorzystywania seksualnego z kontaktem fizycznym oraz bycia świadkiem przemocy w domu.
- Jak pokazują działania Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” w latach 2017–2020 nastąpił znaczny wzrost liczby przeprowadzanych rozmów w ramach infolinii wsparcia, aż o 50,7% (w 2017 r. wykonano 15 826 telefonów, z kolei w 2020 r. rozmów było już 23 857). Wśród telefonujących zdecydowaną większość stanowiły kobiety (78%). Jeśli chodzi o dzieci, konsultanci odebrali 368 połączeń od osób niepełnoletnich: 242 od dziewcząt, 126 od chłopców – 167 rozmów dotyczyło występowania przemocy. Dyżurujący najwięcej rozmów (38%) przeprowadzili z osobami doznającymi przemocy, jednak 18% połączeń zidentyfikowano od świadków. Przemoc psychiczną zgłaszało w 2020 roku 7 209 osób (w tym 148 dzieci), a przemoc fizyczną 4 475 dzwoniących (w tym 108 dzieci). Odnotowano również niemały udział przemocy ekonomicznej oraz seksualnej. W ponad połowie przypadków osobą krzywdzącą był/a partner/ka (ponad 52,5%). Dzwoniący niejednokrotnie opisywali również sytuacje, w których osobami stosującymi przemoc byli rodzice. W 10,4% zgłaszanych przypadków osoba stosująca przemoc nadużywała alkoholu. Zróżnicowany był czas upływający od momentu doświadczenia lub zaobserwowania po raz pierwszy przemocy do chwili, gdy świadek lub osoba krzywdzona zdecydowała się na kontakt z infolinią wsparcia – z czego wynika, że najczęściej kontaktowały się osoby doznające przemocy przez okres 2–10 lat. Specjaliści Pogotowia „Niebieska Linia” w 2020 r. przeprowadzili 634 nowych interwencji, we wszystkich przypadkach miały one na celu udzielenie pomocy osobom doświadczającym przemocy poprzez kontakt z placówkami zajmującymi się przemocą w rodzinie, zwłaszcza dotyczyło to zgłoszeń zaistniałej sytuacji do OPS i policji. Większość interwencji była możliwa dzięki informacjom uzyskanym

⁷ Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Negatywne doświadczenia młodzieży w trakcie pandemii. Raport z badań ilościowych, 2020, str.12,27,32.
https://fdds.pl/_Resources/Persistent/5/0/0/e/500e0774b0109a6892ce777b0d8595f528adea62/Negatywne-doswiadczenia-mlodziezy-w-trakcie-pandemii.-Raport-z-badan-ilosciowych-1.pdf (dostęp: 21.07.2021).

od członków rodziny, sąsiadów, znajomych (61%). W rozpatrywanych sprawach osobami doświadczającymi przemocy były przeważnie dzieci. Podstawową okolicznością, która sprawiała, że potrzebna okazywała się pomoc z zewnątrz była powtarzalność przemocy.

- ❖ Wzrasta liczba wielkopolskich rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” – w roku 2017 było to 8 145 rodzin, w roku 2018 – 8 394 rodzin, w roku 2019 – 8 922 rodzin, a w 2020 roku – 9 391 rodzin (oznacza to wzrost o 15,3% w porównaniu z 2017 rokiem). Wzrasta również liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty w danym okresie sprawozdawczym, o ile w 2017 roku było to 5 416 rodzin, w 2018 roku – 5 811 rodzin, w 2019 roku – 6 018 rodzin, to w roku 2020 – 6 476 rodzin (oznacza to wzrost o 19,7% w porównaniu z 2017 rokiem). Według resortowego sprawozdania w skali kraju w 2019 r. sporządzono 94 716 formularzy „Niebieskiej Karty – A”, które zostały wypełnione przez następujące podmioty⁸: Policję – 74 313; jednostki organizacyjne pomocy społecznej – 12 083; gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych – 2 813; oświatę – 4 849 oraz ochronę zdrowia – 658.
- ❖ Z powyższych statystyk wynika jednoznacznie, że **zaangażowanie instytucji w działania prowadzone na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest nierównomierne**, przede wszystkim wskazuje się tutaj na niedostateczne zaangażowanie pracowników systemu ochrony zdrowia. Wyniki badania zrealizowanego w 2016 roku wśród pielęgniarek i położnych (Makaruk, 2016) pokazały, że nieco ponad połowa (53,6%) badanych przyznała, że w pracy nigdy nie zetknęła się z przypadkiem krzywdzenia dzieci. W sytuacji podejrzenia lub bycia świadkiem krzywdzenia dziecka ich działania były bardzo zróżnicowane i wybiórcze. Brak interwencji w sytuacji zetknięcia się z krzywdzeniem dziecka wynikał z tego, że respondenci nie widzieli takiej konieczności (24,4%), brakowało im wiedzy jak zareagować (14,5%), brakowało im wiary w skuteczność jakichkolwiek interwencji (13%), byli przekonani o tym, że do tego powołane są inne służby (11,5%) lub brakowało im czasu i możliwości (7,6%). Grupa ta jest zainteresowana poszerzeniem swojej wiedzy na temat możliwości interwencji w przypadku krzywdzenia dzieci. Ponad połowa (59,5%) wyraziła chęć udziału w szkoleniu na ten temat. Z kolei, w badaniu zrealizowanym przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, gdzie podjęta została próba identyfikacji głównych barier związanych ze zgłaszaniem swoich podejrzeń dotyczących krzywdzenia dzieci, respondenci najczęściej wskazywali na brak pewności co do swoich podejrzeń (43,28%), obawę przed reakcją rodziców (31,82%), brak wiary w skuteczność interwencji (28,05%) oraz obawę przed dodatkowymi problemami (27,47%). Rzadziej był to brak wiedzy (24,31%), trudności organizacyjne (24,11%), czy brak czasu i możliwości (15,61%)⁹.
- ❖ Zmniejsza się liczba „Niebieskich Kart – A” sporządzanych przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę – w Wielkopolsce w 2020 roku wyniosła ona 805 i była niższa o 71% niż w roku 2017. Z kolei członkowie zespołów interdyscyplinarnych / grup roboczych

⁸Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r., MRPiPS, s. 44.

⁹„Praktyka zgłaszania przez pracowników ochrony zdrowia podejrzeń krzywdzenia dzieci”, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, 2019, str. 21-25, https://fdps.pl/_Resources/Persistent/3/7/c/9/37c9243cca3e56c40f76cb901bf3a7f415de74f6/Raport-ochrona-zdrowia.pdf, (dostęp na 21.07.2021 r.)

sporządzili 4 254 „Niebieskich Kart – C” (wzrost o 10,4% w porównaniu z 2017 rokiem) oraz 3 330 „Niebieskich Kart – D” (wzrost o 8,6% w porównaniu z 2017 rokiem).

- ❖ Zwiększa się liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy – w 2020 roku z tego tytułu zakończono 3 512 procedur (wzrost o 19,0% w porównaniu do 2017 roku), a także na skutek rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań – w 2020 roku zakończono 2 134 takich procedur (wzrost o 24,9% w porównaniu z 2017 rokiem).
- ❖ Z danych wielkopolskiej Policji¹⁰ wynika, że w 2020 r. liczba przypadków przemocy w rodzinie ogółem wyniosła 14 091, a najczęstszym rodzajem stosowanej przemocy była przemoc psychiczna (46,6% w porównaniu z 2017 r. – 44,6%), na drugim miejscu znajdowała się przemoc fizyczna (35,9% w porównaniu z 2017r. – 36,9%). Na przestrzeni lat 2017–2020, główne rodzaje form odnotowywanej przemocy nie uległy zmianie – w tym okresie także dominowały przemoc psychiczna i fizyczna. W 2020 r. przypadki zgłoszeń przemocy seksualnej i ekonomicznej stanowiły kolejno: niecały procent (0,6%) oraz 1,1% ogółu przypadków przemocy.
- ❖ W 2020 roku w regionie z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia zostało odebranych z rodzin 66 dzieci (spadek o 5,7% w porównaniu z 2017 rokiem). Ponad połowa dzieci z tej grupy (55,1%) została umieszczona w rodzinach zastępczych, 34,8% u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, a 10,1% w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
- ❖ Według szacunków samorządów lokalnych, liczba osób, u których przemoc w rodzinie ustała po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, wyniosła 183, w przypadku wsparcia udzielanego przez gminy i – 169, w przypadku wsparcia udzielanego przez powiaty. W ramach monitorowania sytuacji osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w 11 wielkopolskich gminach powstały opracowania zawierające analizę czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- ❖ W 2020 roku pracownicy socjalni przekazali Policji lub kuratorom sądowym 290 informacji o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za przestępstwo w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie (286 w gminach i 4 w powiatach), co oznacza wzrost o 132,2% w stosunku do roku 2017.
- ❖ Od 30 listopada 2020 roku obowiązuje nowy instrument reakcji na zjawisko przemocy w rodzinie, na podstawie których Policja otrzymała nowe uprawnienie w postaci możliwości wydania wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie, nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia na okres 14 dni (z możliwością przedłużenia przez sąd). W Wielkopolsce od grudnia 2020 r. **wydano łącznie 69 nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego**

¹⁰ Dane pozyskane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu za lata 2017–2020.

bezpośredniego otoczenia¹¹. Najczęściej stosowano oba środki (nakaz i zakaz) – 53 przypadki, w dalszej kolejności zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia – 14 przypadków, a najrzadziej wybieraną formą reakcji był nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia – 2 przypadki.

- ❖ **W 16 wielkopolskich powiatach realizowano w 2020 roku programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.** Ogółem przystąpiło do nich 166 osób (wzrost o 7,8% w porównaniu do roku 2017), w tym 87% mężczyzn i 12,7% kobiet. Programy te ukończyło zaledwie 86 uczestników (51,8%). W analogicznym okresie czasu dla tej grupy osób zorganizowano również 6 edycji programów psychologiczno-terapeutycznych (4 w powiatach i 2 w gminach), z których skorzystało łącznie 67 osób (spadek o 43,7% w porównaniu do roku 2017), w tym 65,7% mężczyzn i 34,3% kobiet – ukończyło je jednak tylko 28 osób (41,8%). Według statystyk gminnych i powiatowych 11,6% osób, które ukończyło programy edukacyjno-korekcyjne oraz 25,0% kończących programy psychologiczno-terapeutyczne powróciło po ich zakończeniu do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie. Warto nadmienić, iż obecnie najczęściej nie wykorzystuje się istniejących mechanizmów obligujących sprawców przemocy w rodzinie do uczestnictwa, ale też ukończenia programów korekcyjnych czy terapeutycznych adresowanych do tej grupy osób.

ZASOBY¹²

- ❖ W niemal wszystkich samorządach (tj. w 221 gminach i 32 powiatach) pod koniec 2020 roku funkcjonowały lokalne programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie (wyjątek stanowiła gmina Łobżenica oraz powiaty: gostyński, ostrowski i złotowski).
- ❖ Maleje liczba lokalnych kampanii społecznych związanych z tematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie – w 2017 r. w wielkopolskich powiatach zrealizowano ich 11, a w 2020 r. tylko 5, natomiast w przypadku gmin w analogicznym okresie nastąpił ich spadek z 68 do 37.
- ❖ We wszystkich 226 gminach województwa wielkopolskiego funkcjonują **zespoły interdyscyplinarne**. W 2020 roku odbyły one 1 232 posiedzenia, a ich działania wsparły 9 047 rodzin (wzrost o 78,5% w stosunku do roku 2017). Pomoc w ramach działań zespołów interdyscyplinarnych w 2020 roku otrzymało: 569 kobiet z niepełnosprawnościami, 493 mężczyzn z niepełnosprawnościami oraz 210 dzieci z niepełnosprawnościami. Do 6 788 spraw powołane zostały zespoły robocze, które podczas 17 738 posiedzeń objęły wsparciem 8 491 rodzin (wzrost o 11,3% w porównaniu do 2017 roku). **W 2020 roku wsparciem objęto:**
 - w gminach – 17 119 osób dotkniętych przemocą w rodzinie (wzrost o 39,4% w porównaniu do roku 2017), w tym: 7 261 kobiet, 3 631 mężczyzn i 6 227 dzieci.
 - w powiatach – 4 588 osób dotkniętych przemocą w rodzinie (spadek o 30,4% w porównaniu do roku 2017), w tym: 2 736 kobiet, 554 mężczyzn i 1 298 dzieci.

¹¹ Dane pozyskane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu za okres 12.2020 – 06.2021 r.

¹² Dane pochodzą ze Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2020 r.

- ❖ Wśród dostępnych form wsparcia organizowanych przez samorządy lokalne w 2020 roku najliczniejsza grupa osób skorzystała z pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego:
 - w gminach 10 891 osób, wzrost o 25,3% w porównaniu do roku 2017,
 - w powiatach 3 029 osób, spadek o 26,2% w porównaniu do roku 2017.Najwięcej osób z tej grupy, zarówno w gminach jak i w powiatach (76,5% i 78,3%) zostało objętych wsparciem socjalnym.
- ❖ Oprócz usług poradnictwa osoby dotknięte przemocą w rodzinie miały dostęp do funkcjonującej na terenie województwa wielkopolskiego infrastruktury, na którą w 2020 roku składała się:
 - 15 punktów konsultacyjnych – z których wsparcia skorzystało 441 osób (w porównaniu z 2017 rokiem liczba ta spadła o 71,2%),
 - 17 ośrodków interwencji kryzysowej (posiadających 191 miejsc całodobowych), w tym 2 punkty interwencji kryzysowej – z których wsparcia skorzystały łącznie 1 194 osoby (w porównaniu z 2017 rokiem liczba ta spadła 0,9%), w tym 658 osób skorzystało z miejsc całodobowych (wzrost o 168,6% w porównaniu do roku 2017). Najliczniej z tej formy wsparcia korzystały kobiety (73,3%), następnie mężczyźni (14,9%) i dzieci (11,8%).
 - 3 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, dysponujące 60 miejscami – z których skorzystało 146 osób (w porównaniu z 2017 rokiem liczba ta spadła o 25,9%). Najliczniej z tej formy wsparcia korzystały dzieci (58,2%), w dalszej kolejności kobiety (39,7%) oraz niewielka grupa mężczyzn (2,1%).
 - 1 gminny ośrodek wsparcia z miejscami całodobowymi – z którego wsparcia skorzystało 10 osób (w porównaniu z 2017 rokiem liczba ta spadła o 9,1%),
 - 3 inne placówki świadczące specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie (posiadające 67 miejsc, w tym 41 całodobowych) – z których wsparcia skorzystało łącznie 190 osób (w porównaniu z 2017 rokiem liczba ta wzrosła o 23,4%),
 - 27 uruchomionych przez powiaty (w tym 13 całodobowych) i 35 uruchomionych przez gminy (w tym 17 całodobowych) interwencyjnych lub informacyjnych telefonów zaufania, w których łącznie przeprowadzono 2 988 rozmów, w których wyniku przeprowadzono 188 interwencji.
- ❖ Liczba programów terapeutycznych realizowanych przez powiaty w ramach działań wspierających osoby doświadczające przemocy w rodzinie zmalała z 28 w 2017 roku do 17 w roku 2020, natomiast w przypadku tych, realizowanych przez gminy, wzrosła z 5 do 6 w analogicznym okresie czasu. Łącznie wzięły w nich udział 192 osoby, najliczniej kobiety (44,8%), a następnie mężczyźni (34,9%) i dzieci (20,3%). W ramach tego działania utworzonych zostało 6 grup terapeutycznych i 31 grup wsparcia. Oprócz tego gminy i powiaty zorganizowały łącznie 247 zajęć dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w których udział wzięło 699 osób.
- ❖ Jedynie w gm. Koźminek zostały wprowadzone uregulowania prawne (przepisy prawa miejscowego, regulaminy, etc.) regulujące przyznanie pomocy osobom dotkniętym przemocą

w uzyskaniu mieszkania. W 2020 roku tylko 2 takim osobom w województwie przyznane zostały mieszkania socjalne poza kolejnością (w gm. Swarzędz i Śrem).

- W ramach działań podejmowanych w 2020 r. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu na rzecz pracowników pierwszego kontaktu z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zorganizowano 38 spotkań/konferencji/szkoleń, w których udział wzięło 337 osób, 34 osoby skorzystały z poradnictwa/wsparcia psychologicznego.
- Uruchomiona została również interwencyjna infolinia o zasięgu wojewódzkim, dzięki której przeprowadzono 413 rozmów z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie.
- Ośrodki pomocy społecznej działając na podstawie ustawy o pomocy społecznej, udzielają osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, specjalnych zasiłków celowych, okresowych, pomocy żywnościowej w ramach programu FEAD, pomocy rzeczowej oraz w formie gorących posiłków w szkole, jak również pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. W 2020 r. ze **świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie skorzystało 1 218 rodzin** z województwa wielkopolskiego (1,7% z ogółu rodzin objętych pomocą społeczną). Ich liczba z roku na rok systematycznie maleje, w porównaniu do 2017 roku zmniejszyła się o 1 359 rodzin.¹³ Dane te nie świadczą jednak o zmniejszaniu się skali przemocy w rodzinie, raczej stanowią odbicie wyraźnie obserwowanej od kilku lat ogólnopolskiej tendencji spadku liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, bez względu na przyczynę.

POTRZEBY

- Potrzeba doszacowania skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie
Należy zdawać sobie sprawę, że skala występowania zjawiska przemocy w rodzinie jest aktualnie znacznie niedoszacowana. Statystyki resortowe pokazują jedynie jej wycinek, natomiast spora część tego typu przypadków nie jest nigdzie zgłaszana. Nieznana jest także skala realnej liczby śmiertelnych przypadków przemocy w rodzinie. Szacuje się, że jest to ok. 150-500 ofiar rocznie, jednak brakuje obecnie narzędzi do monitorowania tego zjawiska. Warto w związku z tym prowadzić działania zmierzające do zapewnienia osobom doznającym przemocy poczucia wsparcia, podmiotowości, a przede wszystkim bezpieczeństwa i skuteczności systemu izolującego od nich sprawcę.
- Potrzeba uregulowania i przestrzegania zasad uznających podmiotowość osób doświadczających przemocy w rodzinie w instytucjach zapewniających im wsparcie
Należy zwrócić uwagę na występowanie tzw. „wtórnej wiktyimizacji”. N. Tkacz definiuje wiktyimizację wtórną jako zjawisko, które „nie jest bezpośrednim następstwem przestępstwa, a wynika z reakcji/zachowania instytucji lub indywidualnych osób względem ofiary, które przyczyniają się do jej następczego pokrzywdzenia”¹⁴. Ma to związek np. z toczącym się postępowaniem karnym i kontaktem z organami ścigania, czego przykładem może być

¹³ Dane pochodzą ze sprawozdań MPiPS-03 za lata 2017–2020.

¹⁴ N. Tkacz, Zjawisko wiktyimizacji wtórnej w kontekście ofiar przestępstw seksualnych ze szczególnym uwzględnieniem przestępstwa zgwałcenia, 2020, <https://www.gov.pl/attachment/2a968c84-95d1-4a05-b88f-53b50f956799> (dostęp: 27.07.2021), str.120.

nieuzasadniona liczba przestępstw. Za Bieńkowską „osoby doznające przemocy i jej najbliższe środowisko społeczne czują się odrzucone i zlekceważone, co w efekcie prowadzi do spadku poziomu zaufania wobec wymiaru sprawiedliwości, czy nawet w ogóle wiary w instytucje państwowe i ochronę przez nie interesów obywateli”¹⁵. Zatem dwoma kluczowymi aspektami, które każda instytucja powinna mieć na uwadze są: pozycja osoby doznającej krzywdy w świetle uregulowań prawnych dotyczących przysługujących jej praw i obowiązków państwa wobec niej oraz empatyczne, profesjonalne i nieoceniające podejście do ofiar przestępstw¹⁶. Według Rzecznika Praw Obywatelskich zaniepokojenie wzbudza brak przepisu, który gwarantowałby ofiarom prawo do bycia przestępcami – w miarę możliwości – przez te same osoby. Należy wyrazić także wątpliwość, czy w polskim porządku prawnym jest w pełni realizowane prawo ofiar przemocy seksualnej, przemocy na tle płci lub przemocy w bliskich związkach do przestępciwania przez osoby tej samej płci co ofiara¹⁷. Jak podkreśla RPO, szczególnej uwagi wymaga także zapewnienie ofiarom, zwłaszcza pokrzywdzonym przestępstwem o charakterze seksualnym, wolności od zbędnych pytań dotyczących ich życia prywatnego, w tym zwłaszcza podczas rozprawy sądowej – obecnie przepisy regulujące postępowanie karne nie zawierają wprost żadnych ograniczeń w tym zakresie¹⁸.

❖ Potrzeba prowadzenia działań profilaktycznych

Szczególnie istotną grupą działań realizowanych przez wszystkie instytucje zaangażowane we współpracę na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, mającą na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie są różnego rodzaju działania profilaktyczne, w tym edukacyjne wśród mieszkańców województwa. Stąd niezmiernie ważne jest wspieranie organizacji warsztatów, wykładów, prelekcji, pogadanek, szczególnie adresowanych do najmłodszych Wielkopolan. Należy również kontynuować pracę zespołów interdyscyplinarnych polegającą na opracowywaniu i rozpowszechnianiu materiałów informacyjno-edukacyjnych, instruktażowych dotyczących rozpoznawania, ujawniania oraz postępowania interwencyjnego w przypadku podejrzewania występowania przemocy w rodzinie.

Najwyższa Izba Kontroli zidentyfikowała następujące bariery i potrzeby w obszarze przeciwdziałania przemocy¹⁹:

❖ Potrzeba poprawy skuteczności prowadzonych działań

W ocenie NIK interdyscyplinarne **działania służące udzielaniu pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej** przyczyniają się do poprawy sytuacji większości osób dotkniętych przemocą, uczestniczących w procedurze Niebieskiej Karty, **ale są jeszcze zbyt mało skuteczne w doprowadzaniu do trwałego ustania przemocy**. Wynika to przede wszystkim z ograniczonych możliwości odizolowania sprawców przemocy od osób

¹⁵ E. Bieńkowska, Zjawisko wiktyimizacji wtórnej: pojęcie, przyczyny, przeciwdziałanie (na przykładzie niektórych polskich regulacji prawnych), Czasopismo Archiwum Kryminologii, 2008.

http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_7420_AK2007-2008E/c/236-784.pdf (dostęp: 27.07.2021), str. 67-68.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Wystąpienie RPO do Prezesa Rady Ministrów w sprawie nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, str.28.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Informacja o wynikach kontroli „Pomoc osobom dotkniętym przemocą domową”, NIK 2016, str.10-26 (cyt.)

krzywdzonych, niewystarczającej pomocy specjalistycznej oraz braku skutecznych metod w zakresie nakłaniania sprawców do udziału w procedurze. Kontrola NIK wykazała, że realizacja procedury Niebieskiej Karty pomaga w polepszeniu sytuacji większości osób krzywdzonych przez najbliższych, choć **tylko w nielicznych przypadkach udaje się doprowadzić do całkowitego ustania przemocy**. W jednostkach objętych kontrolą NIK ponowne wszczęcie procedury nastąpiło w przypadku 13% zamkniętych wcześniej NK, jednak zdaniem NIK nie musi to wskazywać na rzeczywiste ustanie przemocy w pozostałych przypadkach. Na niższą skuteczność pomocy wskazują wypowiedzi osób doświadczających przemocy, które wzięły udział w przeprowadzonym przez NIK badaniu ankietowym. Wynika z niego, że realizacja indywidualnego planu i pomoc uzyskana w ramach procedury NK spowodowała skuteczne rozwiązanie problemu tylko dla 2,6% osób. Za pozytywne należy jednak uznać, że poprawę sytuacji odczuło ponad 61% osób, które najczęściej wskazywały, że dzięki pomocy zdobyły większą pewność siebie, czują się bezpieczniejsze i o swojej sytuacji są już w stanie mówić bez skrępowania i wstydu. Dla 1,5% osób ankietowanych nastąpiło pogorszenie sytuacji rodzinnej, co w ocenie NIK w prawidłowo funkcjonującym systemie nie powinno mieć miejsca.

- Potrzeba nadania priorytetu politycznego problemowi przemocy w rodzinie przez lokalnych decydentów

W ocenie NIK władze lokalne w dalszym ciągu przykładają zbyt małą wagę do problemu przemocy domowej. Problematyka ta w niewystarczającym stopniu została uwzględniona w planowaniu strategicznym w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, brakuje również rzetelnych diagnoz sytuacji w tym zakresie. **Choć wszystkie skontrolowane gminy wywiązały się formalnie z obowiązku przyjęcia programu przeciwdziałania przemocy, dokumenty te w praktyce nie mogły spełniać swojej roli, ponieważ nie zawierały kluczowych elementów.** W okresie objętym kontrolą realizacja tylko siedmiu z 24 skontrolowanych programów była monitorowana, ale jedynie trzy z nich były poddawane ocenie i ewaluacji. Skontrolowane przez NIK gminy nie podejmowały działań na rzecz rozbudowy systemu wsparcia osób doświadczających przemocy domowej.

- Potrzeba zabezpieczenia finansowego działalności zespołów interdyscyplinarnych

Obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz obsługi zespołów interdyscyplinarnych został wprowadzony jako zadanie własne gmin, bez zapewnienia dodatkowych środków. Tymczasem z samą tylko działalnością zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych wiąże się znaczny nakład pracy związanej z obsługą i dokumentowaniem ich funkcjonowania. Zdaniem NIK posiadane środki finansowe nie zaspokajają w pełni związanych z tym potrzeb, o czym świadczy brak rozwoju lokalnej infrastruktury pomocowej oraz ograniczenia możliwości podnoszenia kwalifikacji. **Tylko nieliczne ośrodki zapewniają osobom bezpośrednio pracującym z ofiarami i sprawcami przemocy uczestnictwo w szkoleniach zapobiegających wypaleniu zawodowemu i szkoleniach superwizyjnych, które są dla tej grupy osób szczególnie potrzebne.**

- Potrzeba uregulowań prawnych poprawiających skuteczność prac zespołów interdyscyplinarnych

W zakresie pracy zespołów interdyscyplinarnych istnieją ograniczenia i obciążenia, utrudniające wywiązywanie się z nałożonych na nie zobowiązań. Z działalnością zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych wiąże się znaczny nakład pracy związanej z obsługą i dokumentowaniem ich funkcjonowania, którego wykonywanie zostało nałożone na ośrodki pomocy społecznej. Status prawny zespołów jest niedookreślony, nie posiadają one wystarczających uprawnień dla skutecznego działania. Ich członkowie wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych, przy czym zdecydowana większość z nich nie została zwolniona przynajmniej z części dotychczasowych obowiązków w swoim miejscu pracy. Część tych osób pracuje całkowicie społecznie – jak w przypadku przedstawicieli organizacji pozarządowych. W konsekwencji problemy z uczestnictwem zarówno w pracach grup roboczych, jak i zespołów interdyscyplinarnych, występowały we wszystkich skontrolowanych przez NIK jednostkach. Ciężar prac spada najczęściej na przedstawicieli pomocy społecznej i Policji, najmniejszy udział mają przedstawiciele służby zdrowia i gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. **Brak zaangażowania w prace zespołów i grup roboczych wszystkich wymienionych w ustawie grup specjalistów utrudnia realizację podstawowej zasady pracy z rodziną doznającą przemocy – zasady interdyscyplinarności.**

- ❖ Potrzeba zapewnienia bezpiecznego schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie

Wsparcie zapewniane w tym zakresie osobom doświadczającym przemocy jest w ocenie NIK niewystarczające. Tylko w niektórych gminach stworzone zostały warunki umożliwiające osobom (bądź rodzinom) z udokumentowaną przemocą domową w pierwszej kolejności uzyskanie trwałego schronienia, np. mieszkania komunalnego czy socjalnego, jednak czas oczekiwania na te mieszkania wynosił nawet ponad 2 lata. Problem zapewnienia bezpiecznego schronienia jest o tyle istotny, że w dalszym ciągu najczęściej to osoby krzywdzone w sytuacji kryzysowej muszą opuszczać wspólne miejsce zamieszkania.

- ❖ Potrzeba rozwoju pomocy specjalistycznej

Pomoc specjalistyczna dla osób doświadczających przemocy nie jest dostępna w pełnym zakresie. We wszystkich skontrolowanych przez NIK ośrodkach zapewniano jedynie poradnictwo socjalne, natomiast w większości z nich funkcjonowało poradnictwo prawne i psychologiczne. Tylko w niektórych ośrodkach zatrudnieni byli specjaliści w zakresie poradnictwa rodzinnego, w tym specjaliści z zakresu pracy z dziećmi. Ośrodki, które nie były w stanie samodzielnie zapewnić pełnego doradztwa specjalistycznego nawiązywały wprawdzie współpracę z innymi podmiotami z terenu gminy lub z sąsiednich miejscowości, ale dostępność pomocy specjalistycznej daleko od miejsca zamieszkania może stanowić poważne utrudnienie. Tylko w niektórych ośrodkach zorganizowane zostały grupy wsparcia i grupy terapeutyczne, a z ich pomocy skorzystał jedynie niewielki odsetek osób doświadczających przemocy (4,5% z grup wsparcia, a z grup terapeutycznych zaledwie 3,3%).

- ❖ Potrzeba objęcia szerszej grupy osób stosujących przemoc programami oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych

Tylko niewielki odsetek osób stosujących przemoc uczestniczy w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. W skontrolowanych przez NIK jednostkach było to około 2–3% osób stosujących przemoc (w skali kraju – niecałe 10%, w tym prawie połowa w czasie odbywania kary pozbawienia wolności), przy czym niespełna połowa z nich te programy ukończyła. Wynika to po części z faktu, że nie wszystkie powiaty opracowują i realizują programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. **Powodem nieukończenia programu zazwyczaj jest rezygnacja uczestników, wydalenie z grupy lub programu indywidualnego na skutek niedotrzymania warunków uczestnictwa, zmiana adresu zamieszkania, osadzenie w zakładzie karnym i – najważniejszy z nich – niedostateczny poziom motywacji wewnętrznej przy braku podstawowego czynnika motywacyjnego w postaci obowiązku nałożonego przez sąd.** Sądy w niewielu przypadkach orzekają ten obowiązek probacyjny wobec osób stosujących przemoc (5% w skali kraju). W ocenie NIK priorytetem powinna być ich dostępność, co często wiąże się ze zwiększeniem finansowania, wprowadzeniem ułatwień proceduralno-formalnych ich prowadzenia. **Zdaniem NIK sprawcy przemocy, jeśli już zdecydują się na wzięcie udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych powinni do nich przystąpić natychmiast, bez oczekiwania na rozpoczęcie kolejnego cyklu, grupy.** Tymczasem tylko w czterech, spośród 11 kontrolowanych jednostek, takie programy były dostępne przez cały rok, w siedmiu prowadzono je cyklicznie – przez kilka miesięcy w roku. **Takie zajęcia/warsztaty powinny być zatem prowadzone w systemie ciągłym i otwartym.** Ponadto w trzech z 11 badanych ośrodków osoby prowadzące oddziaływania korekcyjno-edukacyjne nie spełniały warunków określonych w rozporządzeniu. Brak osób posiadających odpowiednie kompetencje, tym samym zawieranie umów z osobami nie posiadającymi uprawnień tłumaczono trudnościami ze znalezieniem specjalistów z zakresu pracy z osobami stosującymi przemoc, co m.in. było jednym z powodów nieorganizowania takich programów przez część powiatów. **Zdaniem NIK, MPRiPS powinno podjąć działania mające na celu zwiększenie liczby szkoleń dla osób chcących uzyskać profesjonalne przygotowanie do prowadzenia programów.** Potrzebę zorganizowania szkoleń w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc potwierdzają wyniki ankiety skierowanej do członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, z których wynika, że aż 42% ankietowanych chciałoby wziąć udział w szkoleniu z tego zakresu. **Brak chętnych do prowadzenia programów dla sprawców przemocy może wynikać również ze zbyt niskiego poziomu ich finansowania.**

- ❖ Potrzeba zwiększenia skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc

W realizowanym na zlecenie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej²⁰ badaniu skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc, jako skuteczną tę formę wsparcia oceniło 82,9% realizatorów programów, 46,9% członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych oraz ok. 37% członków rodziny uczestników programów:

- W 1/3 programów psychologiczno-terapeutycznych uczestniczą osoby, które wcześniej uczestniczyły w programach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

²⁰ Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Raport końcowy, MRiPS 2020 (cyt.).

- Za główny czynnik wpływający na skuteczność programów psychologiczno-terapeutycznych w opinii osób doświadczających przemocy, których członkowie rodzin uczestniczyli bądź uczestniczą w programach, wskazano aktywny udział uczestnika w programie (48,8%) oraz motywację uczestnika (39%). Jednym z takich czynników jest również odsetek osób wracających do stosowania przemocy. Wśród osób odpowiedzialnych za realizację programów największa część (37,8%) stwierdziła, że do zachowań przemocowych po zakończeniu programu wraca mniej niż 10% uczestników. Nieco inny **obraz trwałości efektów programów mają osoby będące członkami zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych** – wśród tej grupy najczęściej badanych (32%) opowiadało się za tym, że **zachowania przemocowe powracają u 31-50% osób, które zakończyły udział w programie, a 6,2% jest zdania, że ich odsetek jest bardzo wysoki i wynosi ponad 70%**. Z kolei 7,3% członków rodzin, których bliscy uczestniczą w programie dostrzegło istotną zmianę w postawie członka rodziny stosującego przemoc po odbyciu programu, 29,3% respondentów dostrzegło częściową zmianę sytuacji w swoim domu, a 9,7% takiej zmiany nie dostrzega.
- Realizatorzy oraz członkowie zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych za najmocniejsze strony programów uznali kompetencje kadry prowadzącej programy (82,7%) oraz indywidualne podejście do uczestnika (82,4%). Choć należy podkreślić, że **tylko ok. 50% realizatorów, oceniła swoją wiedzę o programach jako dobrą i bardzo dobrą, z czego może wynikać konieczność wzmocnienie aspektu szkolenia i kształcenia tej grupy**, ponieważ podejmowane przez nią działania motywacyjne mogą być ograniczone jedynie do informowania o istnieniu programu i przekazaniu podstawowych informacji o nim. Blisko połowa członków rodzin uczestników programów w największym stopniu za mocną stroną programów uznała różnorodność oferowanego wsparcia (konsultacje indywidualne i grupowe).
- W opinii członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych dostępność programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest niższa niż w opinii osób je realizujących. **Niemal 60% realizatorów programów, a tylko 38% członków zespołów interdyscyplinarnych jest zdania, że oferta i dostępność programów na terenie powiatu jest wystarczająca**, a w całej grupie badanych 1/3 uważa, że oferta w ich powiecie jest niewystarczająca. Według respondentów zajmujących się merytoryczną częścią programów jako najsłabszą stroną określili brak dostępności do programu realizowanego w systemie ciągłym i otwartym oraz zbyt krótki czas jego trwania. Ponadto w badaniu wskazano, iż czas oczekiwania na wzięcie udziału w programie waha się od kilku dni do nawet 6 miesięcy (27% programów – przyjęcie niezwłoczne, 44,4% programów – czas oczekiwania wynosi od 1–6 miesięcy, 9% programów – czas oczekiwania ponad pół roku). **Zdaniem osób realizujących programy zbyt długi czas oczekiwania, negatywnie wpływa na poziom motywacji osoby stosującej przemoc w rodzinie do podjęcia pracy nad swoim zachowaniem**²¹. Ponadto ok. 40% badanych w tej grupie upatruje poprawy we wprowadzeniu obowiązku udziału w programie oraz wydłużenia czasu jego trwania. Ważne w tym kontekście jest również pobudzanie aktywności przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości w kierowaniu klientów do programów, na co wskazuje ponad połowa badanych (55,6%).

²¹ Tamże.

- W ponad 61,5% programów okres ewaluacji efektów trwa maksymalnie do roku od zakończenia programu, co powoduje, że rzeczywiste efekty nie są monitorowane, gdyż jak wskazywali sami prowadzący programy, proces zmian zachowań jest długotrwały i trudny do przeprowadzenia w krótkim czasie (programy średnio trwają 3 miesiące), zwłaszcza, gdy zachowania przemocowe stosowane były przez kilka czy kilkanaście lat.
- Potrzebę kontynuacji oddziaływań wobec uczestników programów psychologiczno-terapeutycznych wskazali praktycznie wszyscy respondenci (97,8%) z grupy osób prowadzących programy. Ponad połowa (55,6%) badanych uważa, że dobrym kierunkiem do kontynuowania wsparcia dla osób będących uczestnikami programów byłaby możliwość indywidualnego korzystania ze wsparcia psychologicznego lub psychoterapii. Natomiast 22,2% badanych opowiedziało się za kontynuacją w formie grup wsparcia dla uczestników, a 20,0% za realizacją warsztatów terapeutycznych dla par.

ANALIZA SWOT

Mocne strony

1. System instytucji prowadzących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest rozbudowany i obejmuje swoim zasięgiem wszystkie gminy w województwie (m.in. zespoły interdyscyplinarne, które funkcjonują w każdej gminie).
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemem przemocy dostępu do specjalistycznego wsparcia i poradnictwa.
3. Funkcjonowanie na terenie województwa rozbudowanej infrastruktury pomocowej, w tym z miejscami całodobowymi (np. SOW, OIK/MCIK, ośrodki wsparcia z miejscami całodobowymi).
4. Wyspecjalizowana kadra posiadająca wiedzę z zakresu pracy z osobami/rodzinami dotkniętymi przemocą.
5. Funkcjonowanie infolinii interwencyjnych lub informacyjnych na wszystkich szczeblach samorządowych (gminy, powiaty, województwo).
6. W przeważającej większości samorządów funkcjonują lokalne programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Prowadzenie działań profilaktycznych, w tym edukacyjno-informacyjnych wśród mieszkańców województwa przez różne instytucje/podmioty.
8. Rozwój i profesjonalizacja kadr w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez ofertę szkoleń, warsztatów, spotkań, konferencji, seminariów, superwizji.

Słabe strony

1. Nie wszystkie powiaty organizują programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
2. Niewystarczająca oferta programów terapeutycznych i wspierających osoby doświadczające przemocy, organizowanych przez gminy i powiaty.
3. Deficyt mieszkań i rozwiązań regulujących priorytetowe przyznanie schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
4. Odpyływ rodzin z systemu pomocy społecznej z uwagi na poprawę sytuacji materialnej, skutkuje nierozwiązaniem problemów rodzin, w których występuje przemoc.
5. Niska skuteczność działań instytucjonalnych na rzecz trwałego ustania przemocy w rodzinie.
6. Brak zapewnienia systemowej ciągłości wsparcia dla osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc w rodzinie.
7. Nierównomierne rozłożenie obowiązków wśród członków zespołów interdyscyplinarnych.
8. Brak zaangażowania w prace zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych wszystkich wymienionych w ustawie grup specjalistów, co ogranicza interdyscyplinarność wsparcia.
9. Niski priorytet problemu przemocy w rodzinie wśród władz lokalnych.
10. Brak wystarczających środków finansowych będących w dyspozycji samorządów przeznaczanych na tworzenie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wsparcie zespołów interdyscyplinarnych oraz realizację działań profilaktycznych, interwencyjnych i reintegracyjnych.
11. Nierównomierny dostęp do wysokiej jakości pomocy specjalistycznej w regionie.
12. Mała liczba aktywnie działających i wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Szanse

1. Wzrastająca potrzeba organizowania szkoleń, w tym interdyscyplinarnych dla służb oraz instytucji publicznych i innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy (np. policji, OPS, szkół, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych, żandarmerii wojskowej).
2. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skali reagowania na sytuacje przemocowe (np. wzrasta liczba rozmów przeprowadzanych w ramach infolinii zaufania).
3. Pojawienie się nowych narzędzi instytucjonalnych, np. nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania przez osobę stosującą przemoc oraz zakazu zbliżania się do mieszkania.
4. Wsparcie organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Dysponowanie przez SWW odrębnymi środkami, z których mogą być sfinansowane działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tzw. „kapsłowe”.
6. Proces deinstytucjonalizacji szansą na dostosowanie oferty w całodobowych instytucjach do indywidualnych potrzeb ich mieszkańców oraz na świadczenie kompleksowych i wysokiej jakości usług w środowisku.

Zagrożenia

1. Rozproszenie odpowiedzialności pomiędzy instytucjami z różnych resortów, co prowadzi do ich nierównomiernego zaangażowania w prowadzone przedsięwzięcia.
2. Niedoszacowanie skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie (spora część przypadków przemocy nie jest nigdzie zgłaszana) – brakuje narzędzi do bardziej kompleksowego monitorowania zjawiska przemocy.
3. Występowanie wtórnej wiktymizacji w systemie wsparcia jako bariera w zgłaszaniu przypadków przemocy domowej.
4. Niewystarczające zasoby samorządów lokalnych w postaci mieszkań ze wsparciem, z których mogłyby skorzystać osoby doświadczające przemocy w rodzinie.
5. Niski odsetek osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.
6. Duża skala zjawiska wypalenia zawodowego wśród osób bezpośrednio pracujących z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie.
7. Brak rozwiązań kierowanych do wszystkich osób doświadczających przemocy w rodzinie (w tym mieszkańców wsi, osób bez dostępu do internetu czy telefonu), w sytuacjach nadzwyczajnych (np. w czasie lockdownu / pandemii).

WIZJA I MISJA PROGRAMU

WIZJA PROGRAMU

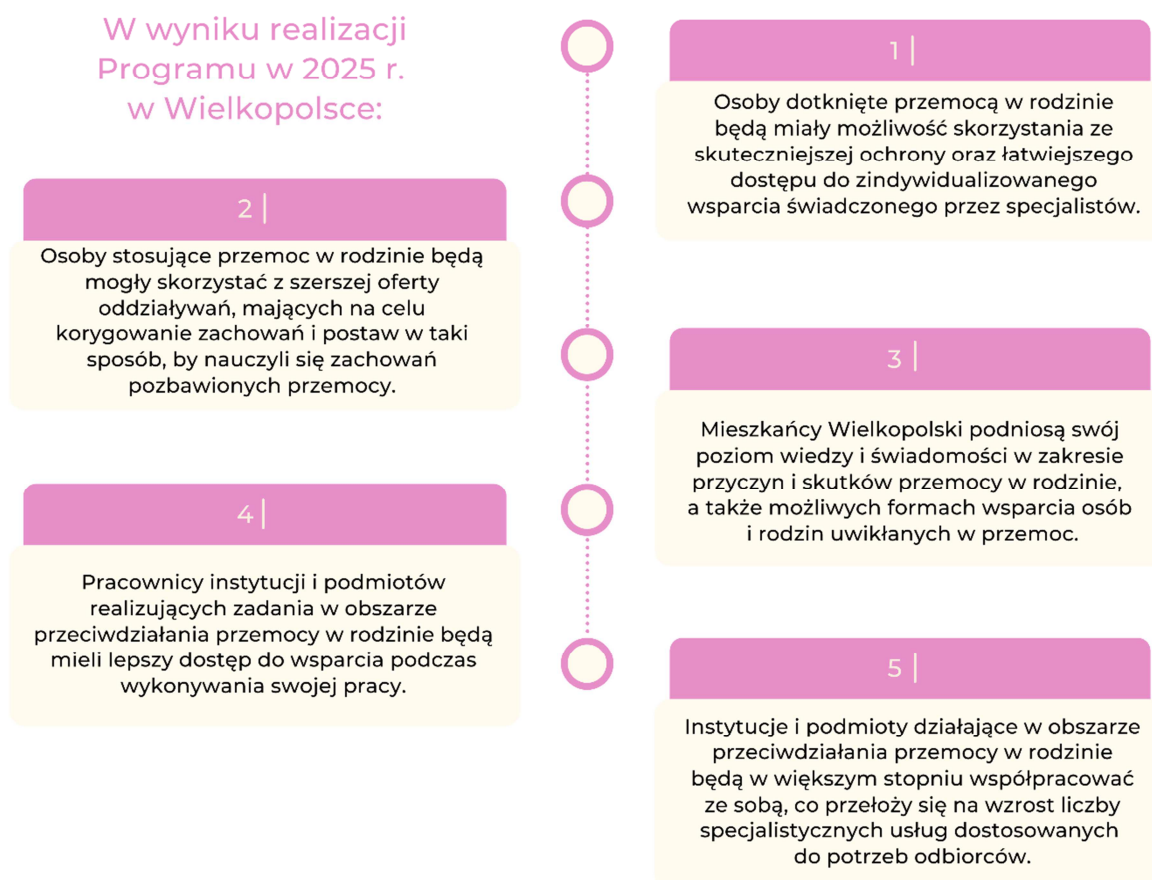
Samorząd Województwa Wielkopolskiego czuje się odpowiedzialny za swoich mieszkańców i jakość ich życia. Wielkopolska powinna być spójna społecznie i zintegrowana w społecznym kapitale. Włączenie społeczne oznacza budowanie takich zasobów, w których czynniki takie jak wystąpienie przemocy w rodzinie, ograniczona sprawność, starość, choroba, ubóstwo nie stanowią przeszkód w aktywnym życiu społecznym.

Rodziny dotknięte przemocą mają prawo do dostępnego i wysokiej jakości wsparcia w obszarach, w których go potrzebują oraz do możliwości pełnego uczestnictwa w tych obszarach życia społecznego, w których widzą taką potrzebę.

W odpowiedzi na ich potrzeby i zdiagnozowane deficyty Samorząd Województwa Wielkopolskiego planuje szereg działań opisanych w niniejszym Programie mających na celu poprawę sytuacji osób i rodzin uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Wizja Programu przedstawiona jest na poniższym schemacie.

Rysunek 2. Wizja Wielkopolskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025

MISJA PROGRAMU

Osiągnięcie celu sformułowanego w wizji wymaga nie tylko podjęcia szeregu działań opisanych w Programie, ale też ich realizacji zgodnie z określonymi zasadami.

Misją niniejszego Programu jest stworzenie warunków i dostarczenie narzędzi koniecznych do podejmowania skutecznych, skonsolidowanych, interdyscyplinarnych i przynoszących trwałe efekty działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizacja polityki społecznej w tym obszarze będzie oparta na regule 3 „W” – wrażliwości, wyobraźni, współuczestnictwa.

Rysunek 3. Misja Programu oparta na regule 3 „W”

WRAŻLIWOŚĆ

System wsparcia osób/rodzin uwikłanych w przemoc zbudowany jest z instytucji, narzędzi którymi dysponują i procedur wsparcia. Zadaniem instytucji jest pomoc konkretnym ludziom doświadczającym problemów. Zobowiązaniem dla Programu jest wrażliwość na potrzeby ludzi i takie planowanie działań przez instytucje, by odpowiadały na te problemy w jak największym stopniu.

WYOBRAŹNIA

Polityka wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie podlega zmianom. Wyzwaniem dla Programu jest uwzględnienie jak najszerszej perspektywy działań możliwych do realizacji w chwili obecnej oraz potencjalnie wykonywalnych w najbliższej przyszłości przy sprzyjających warunkach i finansowaniu.

WSPÓŁUCZESTNICTWO

Realna zmiana sytuacji osób/rodzin uwikłanych w przemoc możliwa jest tylko poprzez podejmowanie zintegrowanych, kompleksowych działań przez wszystkie instytucje wsparcia działające we współpracy i porozumieniu. Samorząd Województwa Wielkopolskiego postrzega swoje zadania zgodnie z zasadą subsydiarności jako wspieranie samorządów lokalnych w realizacji ich zadań na rzecz wspólnego odbiorcy – mieszkańca gminy, powiatu i Wielkopolski.

LOGIKA PROGRAMU

Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025 przedstawia zarys funkcjonowania regionalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizacja założeń Programu pozwoli skuteczniej odpowiadać na potrzeby osób i rodzin uwikłanych w przemoc w rodzinie oraz wspierać ich w pokonywaniu trudności, których doświadczają. Umożliwi też tworzenie warunków do zwiększania świadomości Wielkopolan w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zarówno na poziomie każdego członka rodziny, jak i szerzej – w wymiarze społeczności lokalnych.

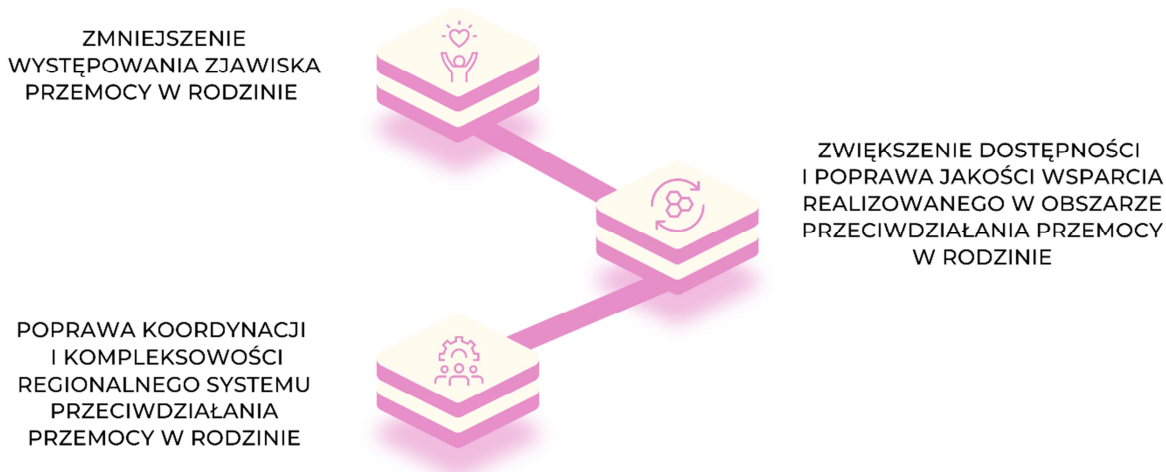
Na podstawie diagnozy, wyników badań regionalnych i ogólnopolskich, obserwacji, doświadczeń prowadzenia regionalnej polityki przeciwdziałania przemocy oraz zapisów Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, zostały wyznaczone kierunki dla funkcjonowania regionalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które skupiają się na trzech głównych celach:

- 1. Zmniejszenie występowania zjawiska przemocy w rodzinie**, zarówno w zakresie zmniejszenia liczby rodzin uwikłanych w przemoc, jak i poprawy sytuacji osób doznających przemocy, skutecznej reintegracji osób stosujących przemoc w rodzinie oraz wzrostu świadomości i kompetencji Wielkopolan w zakresie komunikacji i radzenia sobie z emocjami bez odwoływania się do przemocy.
- 2. Zwiększenie dostępności i poprawa jakości wsparcia realizowanego w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie** w zakresie wyrównywania dostępu do usług świadczonych na terytorium województwa, poprawy ich jakości i dostosowaniu do potrzeb odbiorców oraz rozwoju instytucji i kadry świadczącej wsparcie.
- 3. Wzmocnienie koordynacji i dążenie do kompleksowości regionalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie** w zakresie budowania relacji pomiędzy instytucjami, dostrzegania komplementarności ich działań na rzecz rodzin, tworzenia lokalnych systemów koordynacji oraz zwiększania kompleksowości wsparcia realizowanego na poziomie regionalnym.

Powyższe cele stanowią ciąg przyczynowo-skutkowy. Osiągnięcie jednego celu zwiększa możliwości osiągnięcia kolejnego celu, dzięki stworzeniu odpowiednich warunków, jak np. dostarczenie wiedzy, narzędzi i środków finansowych do realizacji zaplanowanych działań. **Cel główny, czyli zmniejszenie występowania zjawiska przemocy w rodzinie**, nie może zostać zrealizowany bez zwiększenia dostępności i poprawy jakości usług realizowanych w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, co z kolei wymaga funkcjonowania skoordynowanego i kompleksowego regionalnego systemu wsparcia.

Rysunek 4. Struktura celów Programu

Na podstawie powyższych celów, wyodrębnione zostały 4 Priorytety Programu, określone w odniesieniu do czterech grup adresatów: osób doświadczających przemocy w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie, kadr instytucji realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz mieszkańców Wielkopolski. Priorytety to wyodrębnione grupy działań kierowane do poszczególnych grup adresatów, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia założonych celów i tym samym realizacji założeń Programu. Do Priorytetów Programu należą:

Rysunek 5. Struktura priorytetów Programu

Powyższy podział ma za zadanie podkreślić logikę Programu, powiązaną z założeniami instytucjonalnego systemu wsparcia, w którym wskazano zadania samorządów gmin, powiatów oraz województwa, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania uwzględnione do realizacji w ramach przedstawionych priorytetów zostały usystematyzowane i pogrupowane w **kierunki interwencji**. Kierunki interwencji odnoszą się do określonych obszarów polityki społecznej, zaprezentowanych poniżej:

- 1. Kierunek interwencji: USŁUGI SPOŁECZNE** – w odniesieniu do wszystkich wymienionych w tej kategorii działań, zależy nam na ich rozwoju, podniesieniu jakości i dostosowaniu do potrzeb osób i rodzin uwikłanych w przemoc w rodzinie, a także wspieraniu równomiernego dostępu do oferowanych usług. Powinny być one również zindywidualizowane i świadczone przede wszystkim w środowisku lokalnym.
- 2. Kierunek interwencji: INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA** – w tej kategorii mieści się zarówno infrastruktura wsparcia, tzn. konkretne typy instytucji świadczących wsparcie (np. ośrodki interwencji kryzysowej) jak i przestrzeń fizyczna obejmująca konkretne budynki i ich właściwości, w tym również dostosowanie do możliwości osób ze specjalnymi potrzebami. W odniesieniu do wszystkich wymienionych działań zależy nam na rozwoju infrastruktury społecznej, jej dostosowaniu do potrzeb odbiorców.
- 3. Kierunek interwencji: AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA** – w tej kategorii mieści się potencjał poszczególnych ludzi i grup do podejmowania oddolnych działań, zrzeszania się, realizowania różnego rodzaju aktywności. W odniesieniu do wszystkich wymienionych działań zależy nam na wspieraniu aktywności mieszkańców i organizacji w obszarze

przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przygotowaniu JST i NGO do partycypacyjnej realizacji zadań publicznych.

4. **Kierunek interwencji: WŁĄCZENIE SPOŁECZNE** – w tej kategorii myślimy o oddziaływaniu na sytuacje kryzysowe skutkujące wystąpieniem i pogłębianiem się zjawiska izolacji społecznej. W odniesieniu do tego obszaru zależy nam przede wszystkim na zwiększaniu roli pracy socjalnej, przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu oraz zwiększeniu wrażliwości na problemy społeczne.
5. **Kierunek interwencji: KOORDYNACJA POLITYKI SPOŁECZNEJ** – w tej kategorii zawierają się zadania koordynacyjne Samorządu Województwa Wielkopolskiego / Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu, których celem jest tworzenie sprzyjających warunków pozwalających instytucjom na prowadzenie działań zaspokajających zdiagnozowane potrzeby osób/rodzin uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie oraz świadczenie im wysokiej jakości wsparcia.

Zakładamy, że działania przewidziane do realizacji w ramach kierunków interwencji 1-4 powinny być realizowane na poziomie lokalnym przez samorządy gminne i powiatowe oraz innych realizatorów usług, przy wsparciu bezpośrednim lub pośrednim SWW/ROPS. Działania przewidziane do realizacji w ramach koordynacji polityki społecznej przewidziane są do realizacji na poziomie regionalnym, bezpośrednio przez SWW/ROPS.

Struktura priorytetów i kierunków interwencji Programu przedstawia się następująco:

Rysunek 6. Struktura celów, priorytetów i kierunków strategicznych Programu

PRIORYTETY PROGRAMU

PRIORYTET I. POPRAWA SYTUACJI OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE

1. USŁUGI SPOŁECZNE w tej kategorii mieszczą się poszczególne formy wsparcia udzielanego osobom doświadczającym przemocy w rodzinie przez bezpośrednich realizatorów.	2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA w tej kategorii mieszczą się z jednej strony infrastruktura wsparcia, tzn. konkretne typy instytucji świadczących wsparcie, jak i przestrzeń fizyczna obejmująca konkretne budynki i ich właściwości.	3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA w tej kategorii mieści się potencjał poszczególnych ludzi i grup do podejmowania oddolnych działań, zrzeszania się, realizowania różnego rodzaju aktywności.	4. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE w tej kategorii myślimy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i oddziaływaniu na główne problemy Wielkopolan, a tym samym umożliwieniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pełnego powrotu do życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.
KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
<p>1.1. Zapewnienie dostępności usług terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy (w tym m.in.: opieka nad dziećmi podczas terapii).</p> <p>1.2. Rozwój usług wspierających osoby doświadczające przemocy w rodzinie w procesie wychodzenia z przemocy (w tym np.: asystent/koordynator wsparcia).</p> <p>1.3. Rozwój usług umożliwiających osobom doświadczającym przemocy powrót lub wejście na rynek pracy (w tym np.: doradztwo zawodowe, trening ekonomiczny, szkolenia z nowych technologii, zapewnienie dojazdu lub opieki nad dziećmi podczas szkoleń).</p> <p>1.4. Zwiększenie skali działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania przemocy wobec osób zależnych (dzieci, osób</p>	<p>2.1. Wspieranie dostępu/tworzenia miejsc świadczenia usług, w tym całodobowych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (m.in. ośrodków interwencji kryzysowej, SOW, punktów konsultacyjnych, ośrodków wsparcia, domów dla samotnych matek).</p> <p>2.2. Zwiększanie dostępu do punktów wsparcia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p> <p>2.3. Rozwój systemu mieszkań ze wsparciem dostosowanych do potrzeb osób doświadczających przemocy i łączących usługi społeczne i zdrowotne, innowacyjne rozwiązania i działania profilaktyczne (np. chronione, wspomagane, treningowe, socjalne, komunalne, TBS).</p> <p>2.4. Wspieranie dostępu/tworzenia miejsc świadczenia pomocy terapeutycznej.</p>	<p>3.1. Zwiększenie wiedzy i świadomości mieszkańców Wielkopolski nt. sytuacji osób doświadczających przemocy w rodzinie (w tym m.in. kampanie społeczne, materiały informacyjne).</p> <p>3.2. Wspieranie rozwoju NGO/PES/PS działających na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie (w tym m.in. spotkania, materiały informacyjne).</p> <p>3.3. Wspieranie tworzenia ciał konsultacyjno-doradczych działających na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p> <p>3.4. Włączanie działań z zakresu wsparcia osób doświadczających przemocy w rodzinie w tematykę otwartych konkursów ofert na poziomie JST.</p> <p>3.5. Rozwój wolontariatu na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie z uwzględnieniem specjalistycznego przygotowania (szkolenie, edukacja</p>	<p>4.1. Zapewnienie dostępności usług terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy (w tym m.in.: opieka nad dziećmi podczas terapii).</p> <p>4.2. Rozwój usług wspierających osoby doświadczające przemocy w rodzinie w procesie wychodzenia z przemocy (w tym np.: asystent/koordynator wsparcia).</p> <p>4.3. Rozwój usług umożliwiających osobom doświadczającym przemocy powrót lub wejście na rynek pracy (w tym np.: doradztwo zawodowe, trening ekonomiczny, szkolenia z nowych technologii, zapewnienie dojazdu lub opieki nad dziećmi podczas szkoleń).</p> <p>4.4. Zwiększenie skali działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania przemocy wobec osób zależnych (dzieci, osób z niepełnosprawnościami oraz osób</p>

1. USŁUGI SPOŁECZNE w tej kategorii mieszczą się poszczególne formy wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy w rodzinie przez bezpośrednich realizatorów.	2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA w tej kategorii mieszczą się z jednej strony infrastruktura wsparcia, tzn. konkretne typy instytucji świadczących wsparcie, jak i przestrzeń fizyczna obejmująca konkretne budynki i ich właściwości.	3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA w tej kategorii mieści się potencjał poszczególnych ludzi i grup do podejmowania oddolnych działań, zrzeszania się, realizowania różnego rodzaju aktywności.	4. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE w tej kategorii myślimy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i oddziaływaniu na główne problemy Wielkopolan, a tym samym umożliwieniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pełnego powrotu do życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.
KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
z niepełnosprawnościami oraz osób starszych). 1.5. Rozwój usług informacyjnych dla osób doznających przemocy w rodzinie oraz jej świadków, ułatwiających poruszanie się po systemach wsparcia. 1.6. Rozwój usług wspierających kompetencje komunikacyjne i wychowawcze osób doznających przemocy w rodzinie (w tym np.: warsztaty z dobrej komunikacji w rodzinie dla osób doznających przemocy w rodzinie, warsztaty umiejętności wychowawczych).		dotycząca komunikacji i pracy z rodziną dotkniętą przemocą). 3.6. Wspieranie powstawania grup samopomocowych wśród osób doznających przemocy w rodzinie.	starszych). 4.5. Rozwój usług informacyjnych dla osób doznających przemocy w rodzinie oraz jej świadków, ułatwiających poruszanie się po systemach wsparcia. 4.6. Rozwój usług wspierających kompetencje komunikacyjne i wychowawcze osób doznających przemocy w rodzinie (w tym np.: warsztaty z dobrej komunikacji w rodzinie dla osób doznających przemocy w rodzinie, warsztaty umiejętności wychowawczych).

5. KOORDYNACJA POLITYKI SPOŁECZNEJ

działania koordynacyjne Samorządu Województwa Wielkopolskiego / Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu, których celem jest tworzenie sprzyjających warunków funkcjonowania instytucji pozwalających im na zaspokojenie zdiagnozowanych potrzeb Wielkopolan i świadczenie wysokiej jakości wsparcia

- 5.1. Monitorowanie instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób doznających przemocy w rodzinie i realizacji zadań w tym obszarze (m.in. realizacja dedykowanych badań w obszarze osób doznających przemocy w rodzinie, analizy potrzeb JST).
- 5.2. Planowanie strategiczne, w tym programowanie działań w obszarze wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie realizowanych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego i współfinansowanych ze środków będących w dyspozycji SWW (m.in. środków własnych, środków MRIPS).
- 5.3. Nadawanie priorytetu politycznego i strategicznego/rzecznictwo rozwiązań prawnych adekwatnych do potrzeb osób doznających przemocy w rodzinie (m.in. opiniowanie projektów aktów prawnych oraz innych dokumentów strategicznych, promowanie nowych rozwiązań w zakresie wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie, lobbowanie na rzecz zmiany niefunkcjonalnych rozwiązań np. na styku systemów pomocy społecznej, sprawiedliwości, zdrowia i edukacji).
- 5.4. Tworzenie/wdrażanie/ upowszechnianie nowych narzędzi/ modeli pracy odpowiadających na aktualne wyzwania dot. sytuacji osób doznających przemocy w rodzinie (m.in. uaktualnienie wielkopolskiego modelu wspierania ofiar przemocy w rodzinie z uwzględnieniem wystąpienia przemocy w rodzinie wobec osób zależnych: dzieci, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, udostępnienie informacji o dobrych praktykach).
- 5.5. Inicjowanie/wdrażanie/upowszechnianie innowacji społecznych odpowiadających na potrzeby osób doznających przemocy w rodzinie (m.in. w ramach regionalnych inkubatorów innowacji).
- 5.6. Promowanie dobrych praktyk/modelowych rozwiązań w obszarze wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie m.in. wizyty studyjne w celu zapoznania się i promowania krajowych i zagranicznych rozwiązań na rzecz wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie.
- 5.7. Dostarczanie zasobów materialnych (m.in. dotacje celowe dla JST, OKO, wsparcie w pozyskiwaniu środków z innych źródeł) i wsparcia merytorycznego (m.in. modele, wsparcie szkoleniowe) dla realizacji usług na rzecz osób doznających przemocy.
- 5.8. Wspieranie planowania strategicznego na poziomie samorządów lokalnych uwzględniającego potrzeby osób doznających przemocy w rodzinie (w tym wsparcie JST w procesie opracowywania programów, konsultacje, doradztwo, warsztaty).
- 5.9. Wspieranie JST w koordynacji i organizacji usług na rzecz osób doznających przemocy w rodzinie oraz usług profilaktycznych kierowanych do rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie (m.in. sieciowanie interesariuszy, wdrażanie modelu koordynacji usług w gminie, wsparcie w uruchamianiu usług, w tym finansowe, szkoleniowe, doradcze, upowszechnianie modeli, tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń między JST w zakresie organizacji usług, wizyty studyjne).
- 5.10. Wspieranie działań zmierzających do budowy kompleksowego i spójnego systemu wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie m.in. prowadzenie portalu internetowego dotyczącego problematyki przemocy w rodzinie.
- 5.11. Wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. powołanie zespołu doradczego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

PRIORYTET II. INTENSYFIKACJA ODDZIAŁYWAŃ SKIEROWANYCH DO OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

1. USŁUGI SPOŁECZNE w tej kategorii mieszczą się poszczególne formy wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy w rodzinie przez bezpośrednich realizatorów.	2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA w tej kategorii mieszczą się z jednej strony infrastruktura wsparcia, tzn. konkretne typy instytucji świadczących wsparcie, jak i przestrzeń fizyczna obejmująca konkretne budynki i ich właściwości.	3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA w tej kategorii mieści się potencjał poszczególnych ludzi i grup do podejmowania oddolnych działań, zrzeszania się, realizowania różnego rodzaju aktywności.	4. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE w tej kategorii myślimy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i oddziaływaniu na główne problemy Wielkopolan, a tym samym umożliwieniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pełnego powrotu do życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.
KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
<p>1.1 Zapewnienie dostępności usług psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>1.2 Zapewnienie dostępności wsparcia korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>1.3 Zapewnienie dostępności wsparcia korekcyjno-edukacyjnego dla osób skazanych (w szczególności z art. 207 kk) przebywających w zakładach karnych / aresztach śledczych.</p> <p>1.4 Rozwój usług wspierających kompetencje komunikacyjne i wychowawcze osób stosujących przemoc w rodzinie (w tym np.: warsztaty z dobrej komunikacji w rodzinie dla osób doznających przemocy w rodzinie, warsztaty umiejętności wychowawczych).</p>	<p>2.1. Zwiększanie dostępu do punktów wsparcia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>2.2. Wspieranie dostępu do miejsc świadczenia usług, w tym całodobowych m.in. dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>2.3. Wspieranie dostępu/tworzenia miejsc świadczenia pomocy psychologicznej/ edukacyjnej/terapeutycznej.</p>	<p>3.1 Zwiększenie wiedzy i świadomości mieszkańców Wielkopolski. prawnych konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie (w tym m.in. kampanie społeczne, materiały informacyjne).</p> <p>3.2 Wspieranie rozwoju NGO/PES/PS pracujących z osobami stosującymi przemoc w rodzinie (w tym m.in. spotkania, materiały informacyjne).</p> <p>3.3 Wspieranie tworzenia ciał konsultacyjno-doradczych działających na rzecz zmiany postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>3.4 Włączanie działań z zakresu pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie w tematykę otwartych konkursów ofert na poziomie JST.</p> <p>3.5 Wspieranie powstawania grup samopomocowych/wsparcia wśród osób stosujących przemoc w rodzinie po ukończonym programie edukacyjno-korekcyjnym i/lub terapeutyczno-</p>	<p>4.1 Wspieranie programów/inicjatyw/ działań przeciwdziałających ubóstwu i zadłużeniu osób stosujących przemoc w rodzinie (w tym: edukacja finansowa, przeciwdziałanie bezdomności, treningi budżetowe).</p> <p>4.2 Wspieranie programów/inicjatyw/ działań w zakresie reintegracji społecznej osób stosujących przemoc po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego i/lub psychologiczno-terapeutycznego.</p>

1. USŁUGI SPOŁECZNE w tej kategorii mieszczą się poszczególne formy wsparcia udzielanego osobom doświadczającym przemocy w rodzinie przez bezpośrednich realizatorów.	2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA w tej kategorii mieszczą się z jednej strony infrastruktura wsparcia, tzn. konkretne typy instytucji świadczących wsparcie, jak i przestrzeń fizyczna obejmująca konkretne budynki i ich właściwości.	3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA w tej kategorii mieści się potencjał poszczególnych ludzi i grup do podejmowania oddolnych działań, zrzeszania się, realizowania różnego rodzaju aktywności.	4. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE w tej kategorii myślimy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i oddziaływaniu na główne problemy Wielkopolan, a tym samym umożliwieniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pełnego powrotu do życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.
KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
		psychologicznym.	

5. KOORDYNACJA POLITYKI SPOŁECZNEJ

działania koordynacyjne Samorządu Województwa Wielkopolskiego / Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu, których celem jest tworzenie sprzyjających warunków funkcjonowania instytucji pozwalających im na zaspokojenie zdiagnozowanych potrzeb Wielkopolan i świadczenie wysokiej jakości wsparcia

- 5.1. Monitorowanie instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie i realizacji zadań w tym obszarze (m.in. realizacja dedykowanych badań dotyczących dostępności programów realizowanych na rzecz zmiany postaw i zachowań OSP, analizy potrzeb JST).
- 5.2. Planowanie strategiczne, w tym programowanie działań w obszarze wsparcia osób stosujących przemoc w rodzinie realizowanych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego i współfinansowanych ze środków będących w dyspozycji SWW (m.in. środków własnych, środków MRiPS).
- 5.3. Tworzenie/wdrażanie/ upowszechnianie nowych narzędzi/ i modeli pracy odpowiadających na aktualne wyzwania dot. pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
- 5.4. Inicjowanie/wdrażanie/ upowszechnianie innowacji społecznych mających na celu korygowanie zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie (m.in. w ramach regionalnych inkubatorów innowacji).
- 5.5. Promowanie dobrych praktyk/modelowych rozwiązań w obszarze pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
- 5.6. Wspieranie JST w koordynacji i organizacji usług na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie (m.in. sieciowanie interesariuszy, wdrażanie modelu koordynacji usług w gminie, wsparcie w uruchamianiu usług, w tym finansowe, szkoleniowe, doradcze, upowszechnianie modeli, tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń między JST w zakresie organizacji usług, wizyty studyjne).
- 5.7. Wspieranie działań zmierzających do budowy kompleksowego i spójnego systemu pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
- 5.8. Tworzenie przestrzeni wymiany doświadczeń dla podmiotów działających w obszarze pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
- 5.9. Wspieranie potencjału podmiotów i kompetencji osób pracujących z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

PRIORYTET III. WZMOCNIENIE KADR WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI W REALIZACJI ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z PRZECIWDZIAŁANIEM PRZEMOCY W RODZINIE

1. USŁUGI SPOŁECZNE w tej kategorii mieszczą się poszczególne formy wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy w rodzinie przez bezpośrednich realizatorów.	2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA w tej kategorii mieszczą się z jednej strony infrastruktura wsparcia, tzn. konkretne typy instytucji świadczących wsparcie, jak i przestrzeń fizyczna obejmująca konkretne budynki i ich właściwości.	3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA w tej kategorii mieści się potencjał poszczególnych ludzi i grup do podejmowania oddolnych działań, zrzeszania się, realizowania różnego rodzaju aktywności.	4. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE w tej kategorii myślimy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i oddziaływaniu na główne problemy Wielkopolan, a tym samym umożliwieniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pełnego powrotu do życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.
KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
<p>1.1 Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>1.2 Organizowanie superwizji dla kadry pomocy i integracji społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>1.3 Organizowanie wsparcia psychologicznego, prawnego, organizacyjnego i merytorycznego dla kadry pomocy i integracji społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym m.in.: przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu).</p>	<p>2.1. Wspieranie poprawy warunków pracy kadry pomocy i integracji społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym m.in.: zapewnienie bezpieczeństwa w miejscu pracy, lustracje weneckie w OIK/MCIK).</p>	<p>3.1 Wspieranie sieciowania kadry w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym m.in.: fora wymiany doświadczeń, konferencje, spotkania sieciujące).</p> <p>3.2 Wspieranie kadry JOPS, pracującej w jednostkach udzielających schronienia, w nabywaniu/ uzupełnianiu/ aktualizowaniu podstawowej wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza w kontekście pracy z osobą stosującą przemoc.</p>	<p>4.1 Propagowanie wprowadzania systemów wynagradzania adekwatnych do posiadanych kompetencji, realizowanych zadań i napotykanego ryzyka (w tym m.in.: lobbowanie nowych rozwiązań, aktów prawnych).</p> <p>4.2 Wspieranie działań, inicjatyw, programów mających na celu wzmocnienie współpracy międzysektorowej.</p> <p>4.3 Promowanie pozytywnego wizerunku zawodów pomocowych i wspieranie działań wzmacniających pracowników w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>

5. KOORDYNACJA POLITYKI SPOŁECZNEJ

działania koordynacyjne Samorządu Województwa Wielkopolskiego / Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu, których celem jest tworzenie sprzyjających warunków funkcjonowania instytucji pozwalających im na zaspokojenie zdiagnozowanych potrzeb Wielkopolan i świadczenie wysokiej jakości wsparcia

- 5.1. Monitorowanie instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 5.2. Wspieranie działań zmierzających do budowy kompleksowego systemu wsparcia kadry pracującej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na poziomie SWW.
- 5.3. Nadawanie priorytetu politycznego i strategicznego/ rzecznictwo rozwiązań prawnych na rzecz rozwoju kadr pomocy i integracji społecznej realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- 5.4. Dostarczanie zasobów materialnych i wsparcia merytorycznego dla realizacji usług na rzecz kadry pomocy i integracji społecznej (otwarte konkursy ofert, środki SWW, środki MRiPS, wizyty studyjne, upowszechnianie dobrych praktyk).
- 5.5. Wspieranie podnoszenia jakości kształcenia kadry pomocy i integracji społecznej (w tym również za pośrednictwem nowych technologii).
- 5.6. Opracowywanie, promowanie, wspieranie i ewaluacja wdrażania standardów pracy (np. dot. realizacji pracy socjalnej, usług opiekuńczych, asystentury, modeli, pracy ZI i GR).
- 5.7. Promowanie i wdrażanie innowacji społecznych na rzecz kadry pomocy i integracji społecznej (np. otwarte konkursy ofert).
- 5.8. Tworzenie przestrzeni wymiany doświadczeń dla podmiotów działających na rzecz kadry pomocy i integracji społecznej (np. fora, konferencje, seminaria, szkolenia).
- 5.9. Wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz kadry pomocy i integracji społecznej (np. fora, konferencje, seminaria, szkolenia).
- 5.10. Wspieranie kadry pomocy i integracji społecznej w procesach strategicznych (np. wsparcie w tworzeniu dokumentów strategicznych i realizacji ich założeń).

PRIORYTET IV. ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI WIELKOPOLAN W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. USŁUGI SPOŁECZNE w tej kategorii mieszczą się poszczególne formy wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy w rodzinie przez bezpośrednich realizatorów.	2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA w tej kategorii mieszczą się z jednej strony infrastruktura wsparcia, tzn. konkretne typy instytucji świadczących wsparcie, jak i przestrzeń fizyczna obejmująca konkretne budynki i ich właściwości.	3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA w tej kategorii mieści się potencjał poszczególnych ludzi i grup do podejmowania oddolnych działań, zrzeszania się, realizowania różnego rodzaju aktywności.	4. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE w tej kategorii myślimy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i oddziaływaniu na główne problemy Wielkopolan, a tym samym umożliwieniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pełnego powrotu do życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.
KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
<p>1.1 Rozwój działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie wspierających Wielkopolan i informowanie o nich (w tym m.in.: mediacje, kampanie społeczne, warsztaty kompetencji rodzicielskich).</p> <p>1.2 Rozwój i podniesienie jakości usług na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym m.in. SOW, OIK, PIK).</p> <p>1.3 Wspieranie oraz promowanie programów i działań mających na celu dostosowanie usług społecznych do potrzeb mieszkańców województwa wielkopolskiego w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym m.in.: innowacje, rozwój usług z wykorzystaniem nowoczesnych technologii).</p> <p>1.4 Informowanie o usługach i zapewnienie dostępności usług dla Wielkopolan w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i (w tym m.in.: psychologa,</p>	<p>2.1. Zwiększanie dostępu do punktów wsparcia prowadzonych przez organizacje pozarządowe działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>2.2. Informowanie Wielkopolan o funkcjonujących punktach wsparcia oraz charakterze ich pracy i świadczonych przez nie formach wsparcia.</p>	<p>3.1 Pobudzenie i wspieranie aktywności społecznej i obywatelskiej Wielkopolan w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym grup formalnych, nieformalnych, liderów m.in. z uwzględnieniem metody OSŁ.</p> <p>3.2 Wspieranie JST w partycypacyjnej realizacji zadań publicznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (otwarte konkursy ofert, wizyty studyjne, doradztwo).</p> <p>3.3 Wspieranie rozwoju NGO działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>3.4 Wspieranie tworzenia ciał konsultacyjno-doradczych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>3.5 Włączanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tematykę otwartych konkursów ofert na poziomie JST.</p> <p>3.6 Rozwój wolontariatu na rzecz</p>	<p>4.1 Wspieranie programów/inicjatyw/ działań zapobiegających dziedziczeniu niewłaściwych wzorców rozwiązywania konfliktów w rodzinie (w tym: warsztaty umiejętności wychowawczych, treningi zastępowania agresji).</p> <p>4.2 Wspieranie programów/inicjatyw/ działań uwrażliwiających Wielkopolan na sytuację osób zależnych w przypadku występowania przemocy w rodzinie (np. kampanie społeczne, materiały informacyjne).</p> <p>4.3 Wspieranie programów/inicjatyw/działań na rzecz zwiększenia wiedzy mieszkańców Wielkopolsko zjawisku przemocy w rodzinie oraz możliwościach i miejscach uzyskania pomocy (w tym: kampania informacyjna).</p> <p>4.4 Zwiększenie roli pracy socjalnej w rozwiązywaniu problemów związanych z przemocą w rodzinie.</p> <p>4.5 Zwiększenie wrażliwości społecznej</p>

1. USŁUGI SPOŁECZNE w tej kategorii mieszczą się poszczególne formy wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy w rodzinie przez bezpośrednich realizatorów.	2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA w tej kategorii mieszczą się z jednej strony infrastruktura wsparcia, tzn. konkretne typy instytucji świadczących wsparcie, jak i przestrzeń fizyczna obejmująca konkretne budynki i ich właściwości.	3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA w tej kategorii mieści się potencjał poszczególnych ludzi i grup do podejmowania oddolnych działań, zrzeszania się, realizowania różnego rodzaju aktywności.	4. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE w tej kategorii myślimy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i oddziaływaniu na główne problemy Wielkopolan, a tym samym umożliwieniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pełnego powrotu do życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.
KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
terapeuty, prawnika, specjalisty z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie). 1.5 Wspieranie rozwoju usług informacyjnych dla Wielkopolan w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ułatwiających poruszanie się po systemach wsparcia (w tym m.in. infolinia, punkty konsultacyjne, materiały informacyjne). 1.6 Promowanie i wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz rozwoju usług w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 1.4 Zwiększenie zaangażowania mieszkańców Wielkopolski na rzecz reagowania na przemoc poprzez zgłaszanie przypadków przemocy (w tym m.in. kampanie społeczne).		przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	na problemy rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie i przeciwdziałanie stereotypowemu postrzeganiu rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym m.in. kampanie społeczne, materiały informacyjne). 4.6 Wspieranie rozwoju współpracy/partnerstw między NGO oraz NGO z jednostkami publicznymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. KOORDYNACJA POLITYKI SPOŁECZNEJ

działania koordynacyjne Samorządu Województwa Wielkopolskiego / Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu, których celem jest tworzenie sprzyjających warunków funkcjonowania instytucji pozwalających im na zaspokojenie zdiagnozowanych potrzeb Wielkopolan i świadczenie wysokiej jakości wsparcia

- 5.1 Badania społeczne prowadzone wśród mieszkańców województwa wielkopolskiego dotyczące tematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym m.in.: realizacja badań dedykowanych różnym grupom społecznym).
- 5.2 Wspieranie działań zmierzających do budowy kompleksowego systemu wsparcia Wielkopolan w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (wykorzystanie np. środków własnych, środków unijnych, MRiPS) w tym usług z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.
- 5.3 Nadawanie priorytetu politycznego i strategicznego/ rzecznictwo rozwiązań prawnych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym m.in.: opiniowanie projektów aktów prawnych).
- 5.4 Dostarczanie zasobów materialnych i wsparcia merytorycznego dla realizacji usług na rzecz Wielkopolan w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (otwarte konkursy ofert, środki SWW, środki MRiPS, upowszechnianie dobrych praktyk).
- 5.5 Inicjowanie i wspieranie programów/inicjatyw/działań na rzecz zwiększenia wiedzy mieszkańców Wielkopolski o zjawisku przemocy w rodzinie oraz możliwościach i miejscach uzyskania pomocy (np. kampanie społeczne, materiały informacyjne).

PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE

Przedsięwzięcia strategiczne to konkretne działania i projekty podejmowane lub zaplanowane do podjęcia przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, wpisujące się w kierunek interwencji „Koordynacja polityki społecznej”. Mogą one być podejmowane przez ROPS samodzielnie lub w partnerstwie, mieć charakter długotrwałego procesu lub cyklicznego przedsięwzięcia, a ich finansowanie opierać się może na środkach własnych lub zewnętrznych. Tym, co je łączy, jest zobowiązanie ROPS do podjęcia określonego działania, w odpowiedzi na wynikające ze sporządzonej diagnozy potrzeby w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

NAZWA	
Wielkopolski Model Wspierania Osób Doznających Przemocy w Rodzinie	
Dlaczego?	<p>Zróżnicowane wsparcie dla osób doznających przemocy w rodzinie w zależności od skali problemu i specyfiki występowania zjawiska przemocy w rodzinie w danej gminie/powiecie.</p> <p>Niewystarczające wsparcie dla osób doznających przemocy w rodzinie na poziomie gmin i powiatów województwa wielkopolskiego.</p> <p>Różnice pojawiające się w sposobie interpretacji poszczególnych zapisów prawnych.</p> <p>Zróżnicowany system kooperacji instytucji.</p>
Co?	<p>Wielkopolski Model Wspierania Osób Doznających Przemocy w Rodzinie</p> <p>Efektywne wspieranie osób doznających przemocy w rodzinie wiąże się w pierwszej kolejności z umiejętnością dokonania szczegółowej i wszechstronnej diagnozy problemu, poprzedzonej nawiązaniem otwartego, empatycznego i akceptującego kontaktu. Od osób zaangażowanych w pomaganie wymaga natomiast odpowiednich kompetencji i predyspozycji. Te niezwykle istotne aspekty pracy z osobami doznającymi przemocy stworzą kształt niniejszego dokumentu.</p> <p>Identyfikując bariery wpływające na skuteczność działań pomocowych dla osób dotkniętych problemem przemocy należy zauważyć, że mogą one wynikać zarówno z przyczyn niezależnych od jednostki doznającej przemocy, jak i być warunkowane przez czynniki od niej zależne. W tej ostatniej grupie należy umieścić brak motywacji osób doświadczających przemocy do podejmowania działań. Wśród czynników niezależnych od osoby doświadczającej przemocy, a wpływających na jakość tej pomocy, wymienić należy m. in.: niejasne procedury prawne, rozbudowaną biurokrację, niedostateczną liczbę szkoleń, brak zaangażowania lub nierówne zaangażowanie przedstawicieli służb w działania, niewystarczającą wiedzę i kompetencje przedstawicieli poszczególnych służb, za duże obciążenie emocjonalne/psychiczne, nadmierną liczbę zadań, wypalenie zawodowe.</p> <p>Kadrę udzielającą wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie tworzą specjaliści różnych profesji, w tym m.in.: pracownicy socjalni, pedagodzy, psycholodzy, kuratorzy sądowi, policjanci. Celem zapewnienia efektywnego wspierania osób doznających przemoc specjaliści wykonujący te zadania winni posiadać wszechstronną rzetelną wiedzę i umiejętności z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>

WIELKOPOLSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2021–2025

	Powyższy dokument będzie uaktualnieniem Wielkopolskiego Modelu Wspierania Ofiar Przemocy, który został wypracowany przez grono specjalistów z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2012 roku. Będzie to zbiór rekomendacji służących optymalizacji działań i zasad postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie. Opracowanie Modelu sprzyjać będzie promowaniu dobrych praktyk oraz ujednoliceniu procedur stosowanych na terenie województwa wielkopolskiego wobec osób doznających przemocy w rodzinie.
Dla kogo?	Gminy i powiaty Województwa Wielkopolskiego
Instytucje realizujące	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – zaktualizowanie dokumentu we współpracy ze specjalistami pracującymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie; Gminy i powiaty – wdrażanie wypracowanego Modelu
Kamienie milowe	1. Opracowanie Modelu Wspierania Osób Doznających Przemocy w Rodzinie we współpracy z przedstawicielami instytucji i podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie; 2. Prezentacja i przekazanie wypracowanego Modelu wielkopolskim gminom i powiatom.
Źródło finansowania:	Środki Samorządu Województwa Wielkopolskiego
Komórka koordynująca w ROPS	Dział Rozwoju Kadr Pomocy i Integracji Społecznej

NAZWA	Wielkopolski Model Pracy z Osobą Stosującą Przemoc w Rodzinie
Dlaczego?	Zróżnicowane wsparcie dla osób stosujących przemoc w rodzinie w zależności od skali problemu i specyfiki występowania zjawiska przemocy w rodzinie w danej gminie/powiecie. Niewystarczające wsparcie dla osób stosujących przemoc w rodzinie na poziomie gmin i powiatów województwa wielkopolskiego. Różnice pojawiające się w sposobie interpretacji poszczególnych zapisów prawnych.
Co?	Wielkopolski Model Pracy z Osobą Stosującą Przemoc w Rodzinie Podstawowym celem działań programu pomocy dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest korygowanie ich niepożądanych i szkodliwych zachowań i postaw: wykształcenie społecznie akceptowalnych sposobów radzenia sobie z napięciem i agresją, nauczenie kontroli zachowań oraz zaspokajania potrzeb w konstruktywny sposób a w rezultacie zmniejszenie prawdopodobieństwa ryzyka powrotu do zachowań przemocowych. Celem oddziaływania jest również nauka konstruktywnego wyrażania uczuć, potrzeb, promocja pozytywnych postaw (standardów i wartości) a w szczególności poczucia odpowiedzialności za własne czyny. Osoby zaangażowane w pomoc osobom stosującym przemoc w rodzinie powinny poruszać również tematykę pozytywnych postaw rodzicielskich, zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu i używania środków psychoaktywnych, jak również promować zdrowy styl życia. Realizacja działań na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie wymaga od osób zaangażowanych w pomaganie odpowiednich kompetencji i predyspozycji. Te niezwykle istotne aspekty pracy z osobami stosującymi przemoc stworzą kształt niniejszego dokumentu.

	<p>Identyfikując bariery wpływające na skuteczność działań dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy zauważyć, że mogą one wynikać zarówno z przyczyn niezależnych od jednostki stosującej przemoc, jak i być warunkowane przez czynniki od niej zależne. W tej ostatniej grupie należy umieścić przeszkody w nawiązaniu kontaktu z osobą stosującą przemoc, brak chęci współpracy, przekonania społeczne, brak przyznania się do stosowania przemocy i co za tym idzie, brak motywacji do zmiany. Wśród czynników niezależnych od osoby stosującej przemoc, a wpływających na jakość tej pomocy, wymienić należy m. in.: niejasne procedury prawne, rozbudowaną biurokrację, niedostateczną liczbę szkoleń, brak zaangażowania lub nierówne zaangażowanie przedstawicieli służb w działania, niewystarczającą wiedzę i kompetencje przedstawicieli poszczególnych służb, za duże obciążenie emocjonalne/psychiczne, nadmierną liczbę zadań, wypalenie zawodowe.</p> <p>Kadrę realizującą działania na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie tworzą specjaliści różnych profesji, w tym m.in.: pracownicy socjalni, pedagodzy, psychologowie, kuratorzy sądowi, policjanci. Celem zapewnienia efektywnego działania na rzecz osób stosujących przemoc specjaliści wykonujący te zadania winni posiadać wszechstronną rzetelną wiedzę i umiejętności z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Powyższy dokument będzie uaktualnieniem Wielkopolskiego Modelu Pracy ze Sprawcą Przemocy, który został wypracowany przez grono specjalistów z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2010 roku. Będzie to zbiór rekomendacji służących optymalizacji działań i zasad postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Opracowanie Modelu sprzyjać będzie promowaniu dobrych praktyk oraz ujednoliceniu procedur stosowanych na terenie województwa wielkopolskiego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.</p>
Dla kogo?	Gminy i powiaty Województwa Wielkopolskiego
Instytucje realizujące	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – zaktualizowanie dokumentu we współpracy ze specjalistami pracującymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie; Gminy i powiaty – wdrażanie wypracowanego Modelu
Kamienie milowe	<ol style="list-style-type: none">1. Opracowanie Modelu Pracy z Osobą Stosującą Przemoc w Rodzinie we współpracy z przedstawicielami instytucji i podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;2. Prezentacja i przekazanie wypracowanego Modelu wielkopolskim gminom i powiatom.
Źródła finansowania	Środki Samorządu Województwa Wielkopolskiego
Komórka koordynująca w ROPS	Dział Rozwoju Kadr Pomocy i Integracji Społecznej

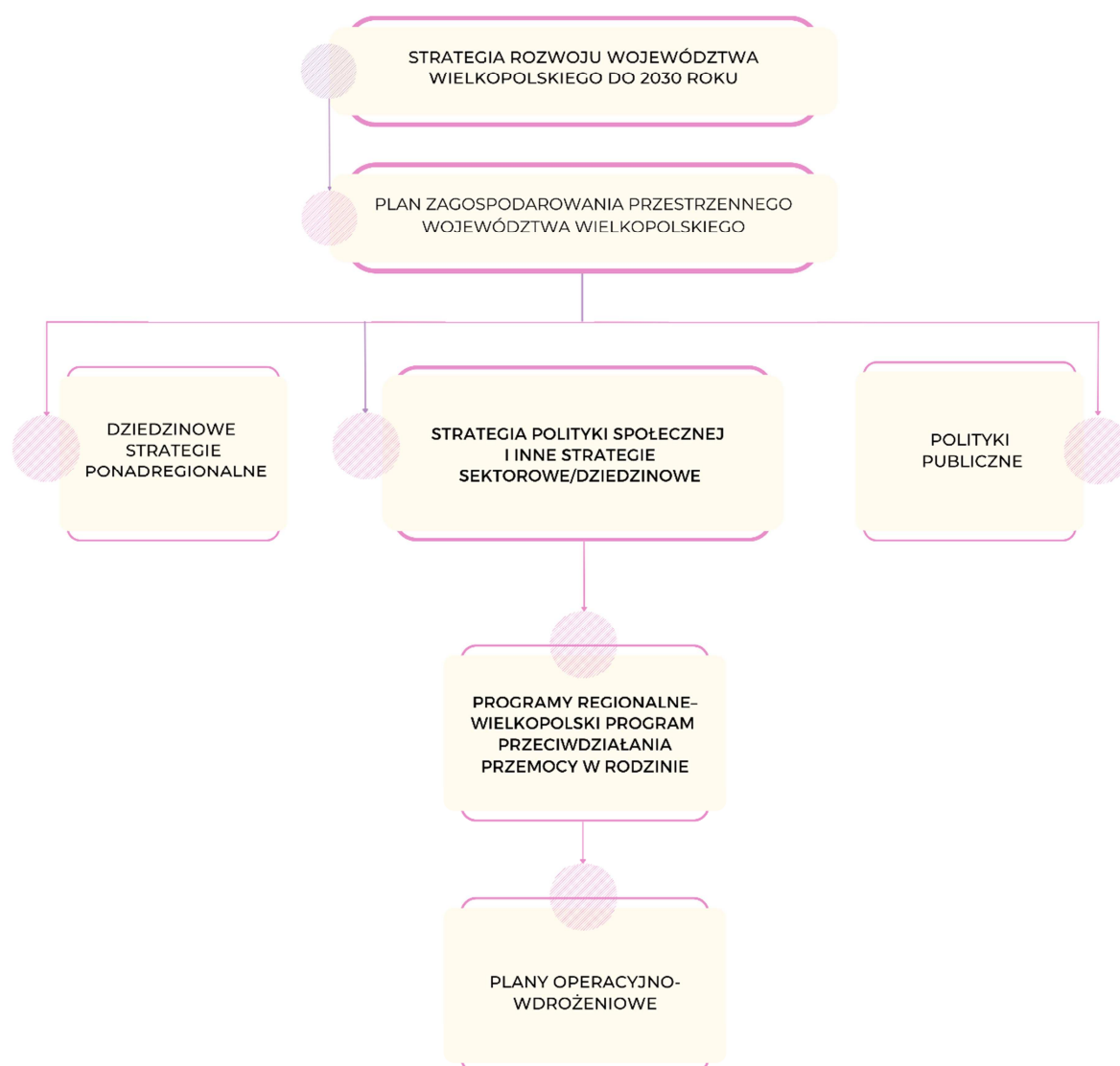

SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU

MIEJSCE PROGRAMU W SYSTEMIE ZARZĄDZANIA ROZWOJEM WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 wpisuje się z jednej strony w porządek merytoryczny dokumentów z obszaru polityki społecznej w zakresie dotyczącym projektowania polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Z drugiej strony natomiast wpisuje się w porządek dokumentów odnoszących się do regionalnego systemu zarządzania rozwojem, którego ramy zdefiniowane są w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku. Jest to ogół wszystkich dokumentów o charakterze strategicznym i programowym, w których zdefiniowane są założenia rozwoju województwa wielkopolskiego w poszczególnych obszarach.

Rysunek 7. Regionalny system zarządzania rozwojem województwa

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030*, s. 110.

Założenia Programu będące integralną częścią systemu zarządzania rozwojem województwa wykraczają więc poza ramy systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, powinny być realizowane również w ramach innych systemów zarządzanych na poziomie województwa, w tym przede wszystkim polityki regionalnej, która określa m.in. ramy wydatkowania środków europejskich.

W ramach wewnętrznego systemu strategiczno-programowego Program jest dokumentem planowania średniookresowego uszczegóławiającym zapisy Strategii Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 w perspektywie 5-letniej. W Programie zawarte zostały propozycje przedsięwzięć strategicznych ROPS.

Harmonogram realizacji konkretnych działań, w tym przedsięwzięć strategicznych przedstawiony będzie każdorazowo w rocznych planach opracowywanych dla poszczególnych adresatów Strategii.

W dokumentach tych zostaną uwzględnione wszystkie działania (procesy, projekty) planowane przez ROPS w danym roku wraz ze wskazaniem terminu realizacji, budżetu i wskaźników wykonania.

Rysunek 8. Struktura dokumentów strategiczno-operacyjnych w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Poznaniu

SPOSÓB WDRAŻANIA PROGRAMU

Za koordynację wdrażania Programu odpowiada Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu.

W wyniku przyjęcia w grudniu 2020 r. Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku nastąpiła w jego strukturze zmiana organizacyjna mająca na celu dostosowanie organizacji pracy Ośrodka do wyzwań i zakresów zadań wynikających ze Strategii.

Od dnia 1 października 2021 r. w ramach struktury Ośrodka funkcjonuje **Dział Rozwoju Kadr Pomocy i Integracji Społecznej**, któremu podlega większość zakresu zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie są również realizowane w innych komórkach organizacyjnych ROPS, takich jak:

- ❖ Dział Innowacji Społecznych (inkubowanie innowacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie);
- ❖ Dział Polityki Rodzinnej i Migracyjnej (realizowanie zadań w obszarze systemu wsparcia rodziny, w tym wspieranie kadr pracujących z rodzinami, również w obszarze przemocy w rodzinie)
- ❖ Obserwatorium Integracji Społecznej (badania i analizy dotyczące np.: sytuacji rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, pracy ZI/GR);
- ❖ Stanowisko ds. strategii i rozwoju (zapewnianie spójności oraz uwzględnianie priorytetów i zapisów programów ROPS w dokumentach strategicznych i operacyjnych SWW, w kontekście działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie).

Ponadto w strukturze ROPS funkcjonuje **zespół roboczy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie**, który skupia przedstawicieli komórek organizacyjnych realizujących zadania w tym obszarze.

Wsparciem merytorycznym i opiniodawczym w tym obszarze mają być platformy zrzeszające instytucje i organizacje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rysunek 9. System koordynacji Programu w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Poznaniu

SYSTEM FINANSOWANIA PROGRAMU

Do głównych źródeł finansowania Programu należą środki publiczne będące w dyspozycji Samorządu Województwa Wielkopolskiego, w tym:

- środki przekazane z Budżetu Państwa na realizację zadań z obszaru administracji rządowej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- środki własne Samorządu Województwa Wielkopolskiego
- środki z funduszy europejskich, w tym szczególnie z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS+), będące w dyspozycji Samorządu Województwa Wielkopolskiego.

Poniższa tabela przedstawia przewidywany plan finansowy Programu. Uwzględnione kwoty mają charakter szacunkowy, ostateczny poziom planu finansowego i wydatków będą uzależnione od wysokości faktycznie przekazanych środków.

Tabela 1. Plan finansowania Programu

Źródło finansowania	Prognozowana wysokość alokacji środków na lata 2022-2025 ²²	Działania możliwe do finansowania w ramach środków	Podmiot odpowiedzialny za programowanie i wydatkowanie środków
Środki przekazane z Budżetu Państwa na realizację zadań samorządu województwa w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Rocznie ok. 100 000 zł Łącznie: ok. 400 000 zł	Priorytet III , w tym przede wszystkim organizacja szkoleń dla kadr systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	ROPS / Dział Rozwoju Kadr Pomocy i Integracji Społecznej
Środki własne Samorządu Województwa Wielkopolskiego na realizację zadań przez ROPS	Rocznie min. 20 % wartości wkładu własnego w stosunku do wydatkowanych środków otrzymanych od MRiPS. Rocznie min. 25 000 zł Łącznie ok. 100 000 zł	Priorytet I, II i III. Koordynacja polityki	ROPS / Dział Rozwoju Kadr Pomocy i Integracji Społecznej
Środki własne Samorządu Województwa Wielkopolskiego na realizację zadań przez organizacje pozarządowe w ramach Otwartych Konkursów Ofert	Rocznie: ok 120 000 zł Łącznie: ok. 480 000 zł	Priorytet I, II, III i IV – Usługi Społeczne, Aktywność Społeczna i Obywatelska, Włączenie Społeczne <ul style="list-style-type: none">o dofinansowanie zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach otwartych konkursów ofert.	ROPS / Dział Rozwoju Kadr Pomocy i Integracji Społecznej

²² W związku z momentem przyjmowania programów oraz zmianami w strukturze organizacyjnej ROPS przeprowadzonymi w 10.2021 system finansowania rozpisany jest na lata 2022–2025.

<p>Środki własne Samorządu Województwa Wielkopolskiego na wspieranie inkubacji, wdrażania i upowszechniania innowacji społecznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>W ramach działań statutowych ROPS wspiera inkubowanie, testowanie, wdrażanie i upowszechnianie innowacji społecznej, w tym również w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Budżet roczny na tego rodzaju działania wynosić będzie ok. 200 000 zł, na lata 2022–2025 wynosić będzie ok. 800 000 zł.</p> <p>W momencie opracowywania Programu niemożliwym jest wyodrębnienie z ogólnej kwoty zarezerwowanej na wspieranie inkubacji, wdrażania i upowszechniania innowacji społecznych, kwoty dedykowanej innowacjom w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>Priorytet I, II, III i IV Koordynacja polityki społecznej</p>	<p>ROPS / Dział Innowacji Społecznych</p>
<p>Środki własne Samorządu Województwa Wielkopolskiego na wspieranie kadr systemu pomocy i integracji społecznej, w tym wsparcie szkoleniowe i superwizyjne</p>	<p>W ramach działań statutowych ROPS organizowane są szkolenia i wspieranie kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, w tym również dla pracowników instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Budżet roczny na tego rodzaju działania wynosić będzie ok. 300 000 zł, na lata 2022–2025 wynosić będzie ok. 1 200 000 zł.</p> <p>W momencie opracowywania Programu niemożliwym jest wyodrębnienie z ogólnej puli zarezerwowanej na wspieranie kadr systemu</p>	<p>Priorytet III. Koordynacja polityki społecznej</p> <p>organizacja szkoleń i wsparcia, w tym superwizji dla pracowników instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>ROPS / Dział Rozwoju Kadr Pomocy i Integracji Społecznej</p>

WIELKOPOLSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2021–2025

	<p>pomocy i integracji społecznej, w tym wsparcie szkoleniowe i superwizyjne, kwoty dedykowanej na rzecz wsparcia kadry pracującej z osobami/rodzinami uwikłanymi w zjawisko przemocy w rodzinie.</p>		
	<p>Projekt „Partnerstwo dla rodziny” w ramach którego odbywają się szkolenia m.in. dla kadry zaangażowanej w realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Wartość całkowita na lata 2019–2022 dla woj. wielkopolskiego: 1 741 215,00 zł, z czego na 2022 r. 228 633,00 zł</p>	Priorytet III. Koordynacja polityki społecznej	ROPS / Dział Rozwoju Kadr Pomocy i Integracji Społecznej
Środki z funduszy europejskich, w tym szczególnie Europejskiego Funduszu Społecznego będące w dyspozycji Samorządu Województwa Wielkopolskiego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021–2027	<p>W ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021–2027 wsparcie obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie w zakresie działań w obszarze poprawy dostępu i jakości wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (cel szczegółowy I²³)</p> <p>W programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021–2027 na ten cel zarezerwowano wstępnie: 31 554 233,00 euro na cały okres realizacji Programu (2021–2027).</p> <p>W momencie opracowywania Programu niemożliwym jest wyodrębnienie kwoty</p>	Priorytet I, II i III – Usługi Społeczne, Aktywność Społeczna i Obywatelska, Włączenie Społeczne, Koordynacja polityki społecznej.	UMWW / Departament Polityki Regionalnej i Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego

²³ Cel szczegółowy (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci, wartość alokacji wartość oznaczona w wersji programu podlegającej konsultacji, data dostępu 29.10.2021r.

https://wrpo.wielkopolskie.pl/system/file_resources/attachments/000/018/498/original/Projekt_programu_Fundusze_Europejskie_dla_Wielkopolski_na_lata_2021-2027_.pdf?1632983002

WIELKOPOLSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2021–2025

	planowanej do wydatkowania do roku 2025, ani konkretnej kwoty dedykowanej działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		
Środki z funduszy europejskich, w tym szczególnie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będące w dyspozycji Samorządu Województwa Wielkopolskiego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021–2027	<p>W ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021–2027 wsparcie infrastruktury w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie będzie możliwe przede wszystkim w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none">o działań w zakresie budowy, remontu, przebudowy, rozbudowy, nadbudowy, adaptacji, wyposażenie infrastruktury społecznej powiązanej m.in. z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług (cel szczegółowy iii²⁴) <p>W programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021–2027 na ten cel zarezerwowano wstępnie: 10 000 000,00 euro na cały okres realizacji</p>	Priorytet I, II, III i IV Infrastruktura społeczna	UMWW/ Departament Polityki Regionalnej, Departament Wdrażania Programu Regionalnego

²⁴ Cel szczegółowy (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne, wartość alokacji wartość oznaczona w wersji programu podlegającej konsultacji, data dostępu 29.10.2021r.

https://wrpo.wielkopolskie.pl/system/file_resources/attachments/000/018/498/original/Projekt_programu_Fundusze_Europejskie_dla_Wielkopolski_na_lata_2021-2027_.pdf?1632983002

WIELKOPOLSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2021–2025

	<p>Programu (2021–2027). W momencie opracowywania Programu niemożliwym jest wyodrębnienie z ogólnej puli zarezerwowanej na działania, kwoty dedykowanej na działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wyodrębnienie kwoty planowanej do wydatkowania do roku 2025.</p>		
--	--	--	--

SYSTEM MONITOROWANIA PROGRAMU

Istotnym elementem zarządzania wdrażaniem Programu jest jego system monitorowania, pozwalający na określenie stopnia osiągnięcia planowanych rezultatów.

Monitoring Programu odbywać się będzie na dwóch poziomach – operacyjnym oraz strategicznym.

Na poziomie strategicznym – wartości wskaźników będą uzupełniane o informacje kontekstowe dotyczące sytuacji osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie ze sprawozdań, raportów i badań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez zespół ROPS w Poznaniu/UMWW lub będących w jego dyspozycji.

Na poziomie operacyjnym – corocznie raportowane będą dane dotyczące wartości wskaźników mierzących kluczowe efekty Programu. Do wskaźników wybrano z jednej strony wskaźniki pochodzące z programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski, w ramach którego będzie mogło zostać sfinansowanych wiele działań realizowanych przez JST i NGO na poziomie lokalnym. Z drugiej strony wybrano wskaźniki odnoszące się bezpośrednio do działań ROPS w Poznaniu lub do tych obszarów, na który ROPS ma bezpośredni wpływ. Wskaźniki są prezentowane w układzie kierunków interwencji, a nie priorytetów programu ze względu na specyfikę finansowania i realizacji działań, w której nie zawsze jest możliwość różnicowania ze względu na adresata (np. projekty w ramach FEW 2021+ czy otwartych konkursów ofert mogą zakładać wsparcie kierowane zarówno do osób doznających przemocy, jak i do osób stosujących przemoc).

Wartość docelową wskaźników określono w stosunku do nowych przedsięwzięć, których realizacja jest planowana w latach 2022–2025. W wartości wskaźników nie uwzględniono roku 2021 r., gdyż z jednej strony był to rok opracowywania Programu, z drugiej ze względu na zmianę struktury organizacyjnej w ROPS zmieniły się warunki brzegowe realizacji działań i ich monitorowania.

Zestaw wskaźników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. System monitorowania Programu – wskaźniki

Kierunek interwencji	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika na 2025 ²⁵
Usługi społeczne	Liczba osób objętych usługami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Wartość wskaźnika będzie spójna z wartościami wskaźników określonymi w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021–2027 ²⁶
Aktywność społeczna i obywatelska	Liczba wspartych projektów organizacji pozarządowych ze środków będących w dyspozycji SWW.	16 (ok. 4 rocznie)
Włączenie społeczne	Liczba inicjatyw w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej osób uwikłanych w przemoc w rodzinie.	1

²⁵ Wartość minimalna planowana do osiągnięcia na 31.12.2025. Realne osiągnięcie wartości wskaźnika jest uzależnione od faktycznie pozyskanych środków i możliwości realizacji planowanych przedsięwzięć. Wartości liczone na lata 2022–2025 włącznie.

²⁶ Na dzień opracowywania Programu system wskaźników dla programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021–2027 nie został jeszcze zamknięty, tym niemniej planowana jest spójność pomiędzy dwoma dokumentami.

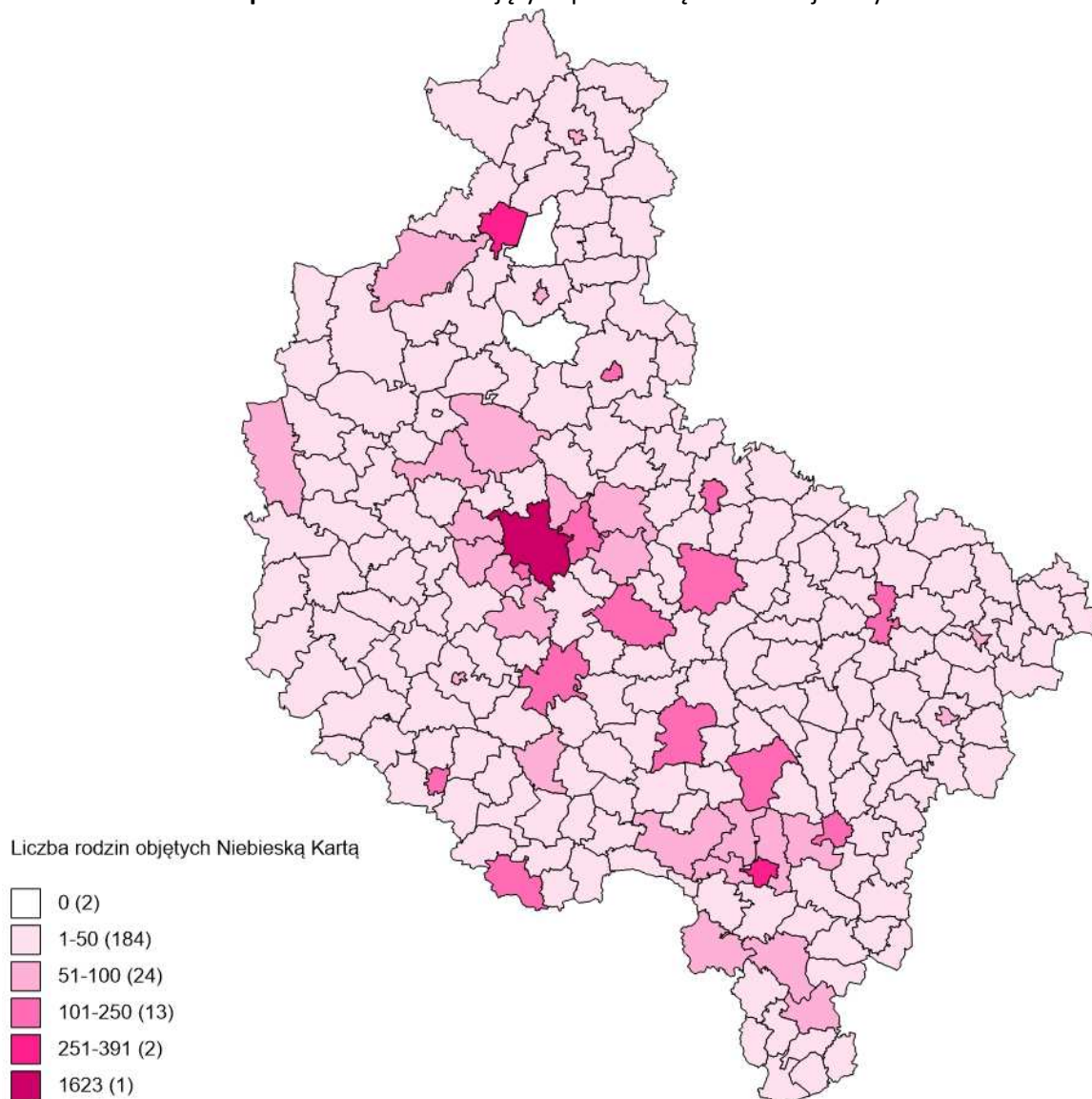
Koordynacja polityki społecznej	1. Liczba gmin, w których prowadzone są działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie we współpracy z ROPS.	20 (średnio 5 rocznie)
	2. Liczba powiatów, w których prowadzone są działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie we współpracy z ROPS.	35
	3. Liczba opracowanych modeli pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie.	1
	4. Liczba opracowanych modeli pracy z dzieckiem dotkniętym przemocą w rodzinie.	1
	5. Liczba opracowanych modeli pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie	1
	6. Liczba utworzonych platform współpracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	1
	7. Liczba zrealizowanych kampanii podnoszących świadomość w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	4 (średnio 1 rocznie)

ANEKS

WYBRANE ASPEKTY DIAGNOZY W UJĘCIU REGIONALNYM

Mapa 1. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty

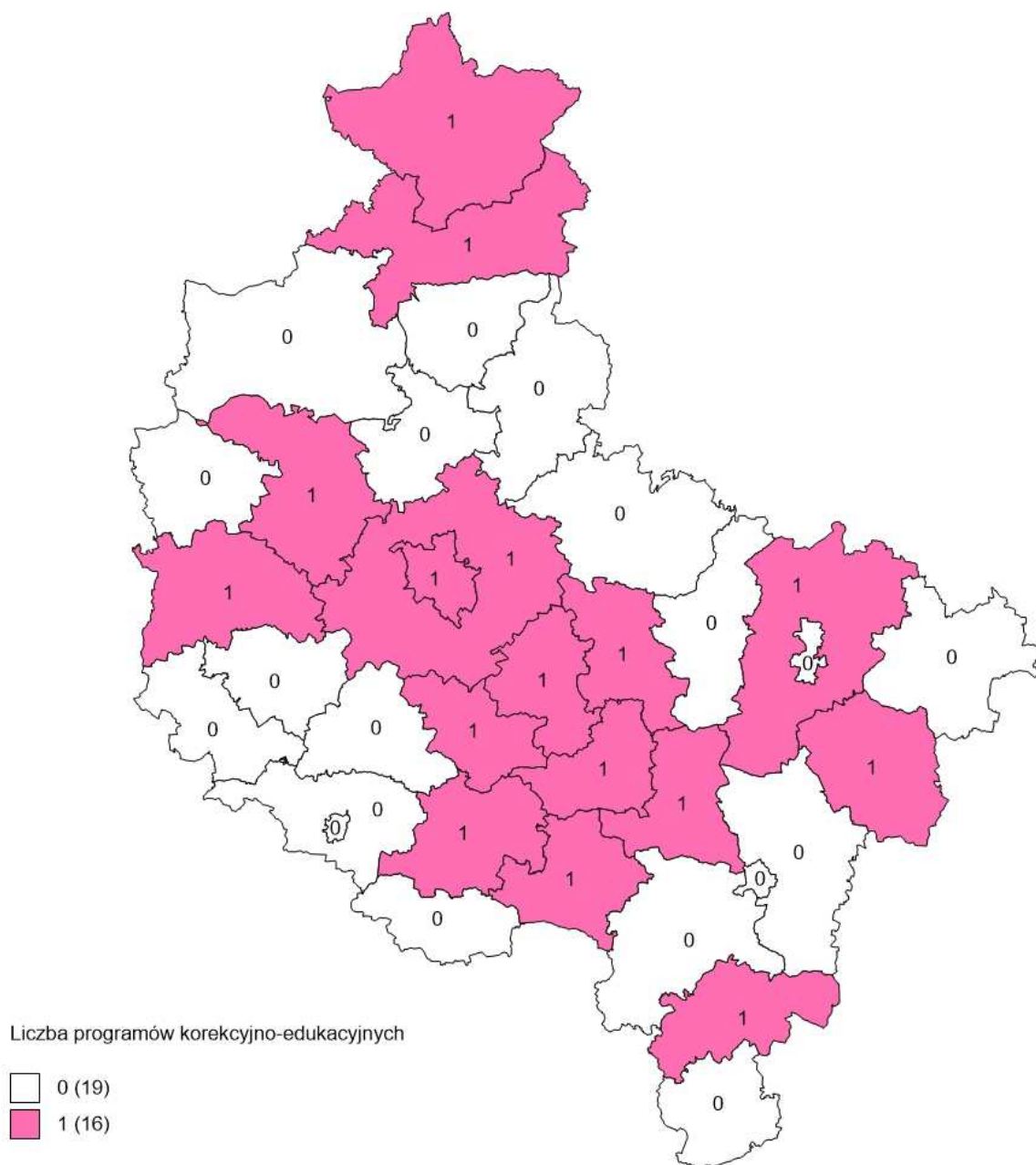

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2020 r.

W Wielkopolsce od kilku lat wzrasta liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”, co można interpretować m.in. jako efekt większej świadomości społecznej dotyczącej przemocy w rodzinie, jak również większej skuteczności działań instytucji wspierających osoby nią dotknięte. W 2020 roku Wielkopolskę zamieszkiwało 9 391 rodzin objętych NK, najliczniej w gminach: m. Poznań (1 623), Piła (391), Ostrów Wlkp. (345), Konin (242), Kalisz (227), Gniezno (186), Jarocin (166), Śrem (148). Na terenie gmin: Budzyń (p. chodzieski) oraz Kaczory (p. pilski) nie odnotowano w 2020 roku żadnej rodziny z uruchomioną procedurą.

Mapa 2. Liczba programów edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

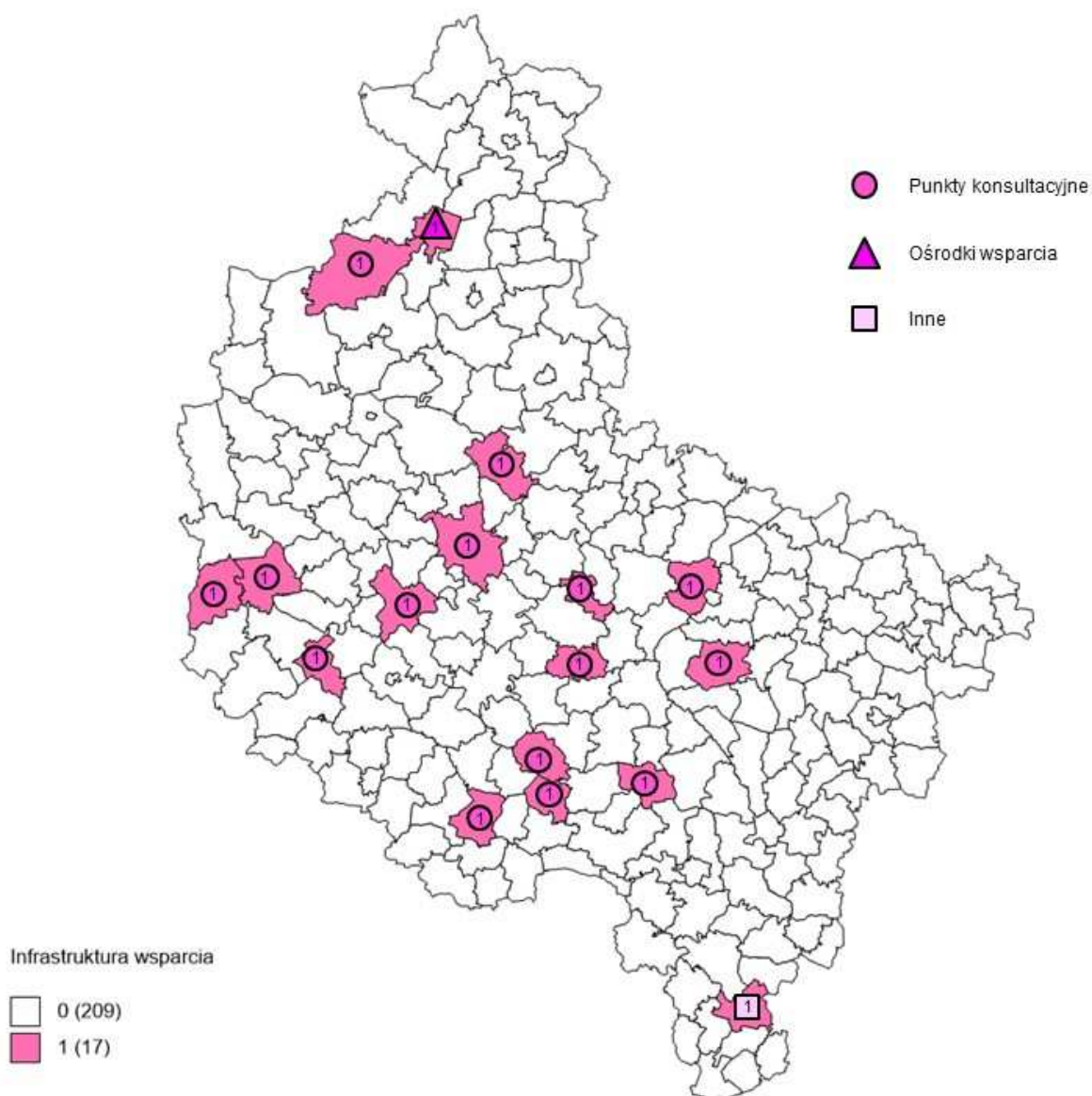

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2020 r.

W 2020 roku zorganizowanych zostało 16 edycji programów edukacyjno-korekcyjnych skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie. Ta forma wsparcia dostępna była jedynie w 16 powiatach Wielkopolski, skumulowanych w centralnej części oraz na południowych i północnych krańcach województwa, tj. w powiatach: gostyńskim, jarocińskim, konińskim, krotoszyńskim, nowotomyskim, ostrzeszowskim, pilskim, pleszewskim, m. Poznań, poznańskim, szamotulskim, średzkim, śremskim, tureckim, wrzesińskim i złotowskim.

Mapa 3. Infrastruktura wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie funkcjonująca w wielkopolskich gminach

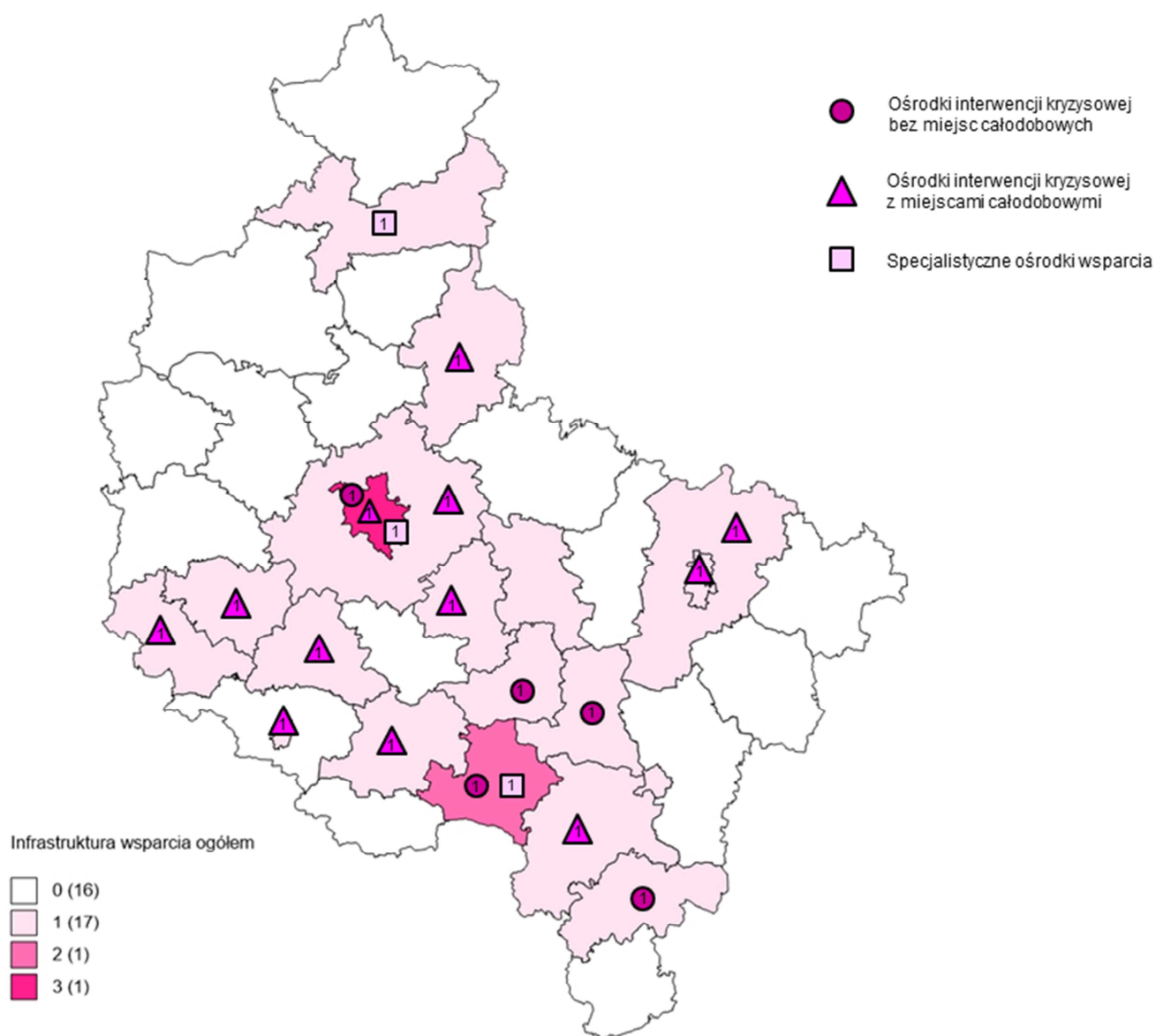

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2020 r.

Oprócz wsparcia świadczonego przez funkcjonujące we wszystkich gminach ośrodki pomocy społecznej (w ramach np. świadczeń pomocy społecznej, pracy socjalnej czy interwencji kryzysowej), w 2020 roku osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogły skorzystać ze wsparcia dedykowanego im dodatkowego zasobu instytucjonalnego prowadzonego przez 17 gmin, tj.: 15 punktów konsultacyjnych, 1 ośrodek wsparcia z miejscami całodobowymi oraz 1 placówki innego typu świadczącej specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Lokalizacja placówek jest skoncentrowana raczej na centralnej części województwa, ich deficyty występują na północnych i wschodnich krańcach. Powyższe dane należy analizować komplementarnie z mapą nr 4, przedstawiającą infrastrukturę wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie funkcjonującą w powiatach.

Mapa 4. Infrastruktura wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie funkcjonująca w wielkopolskich powiatach

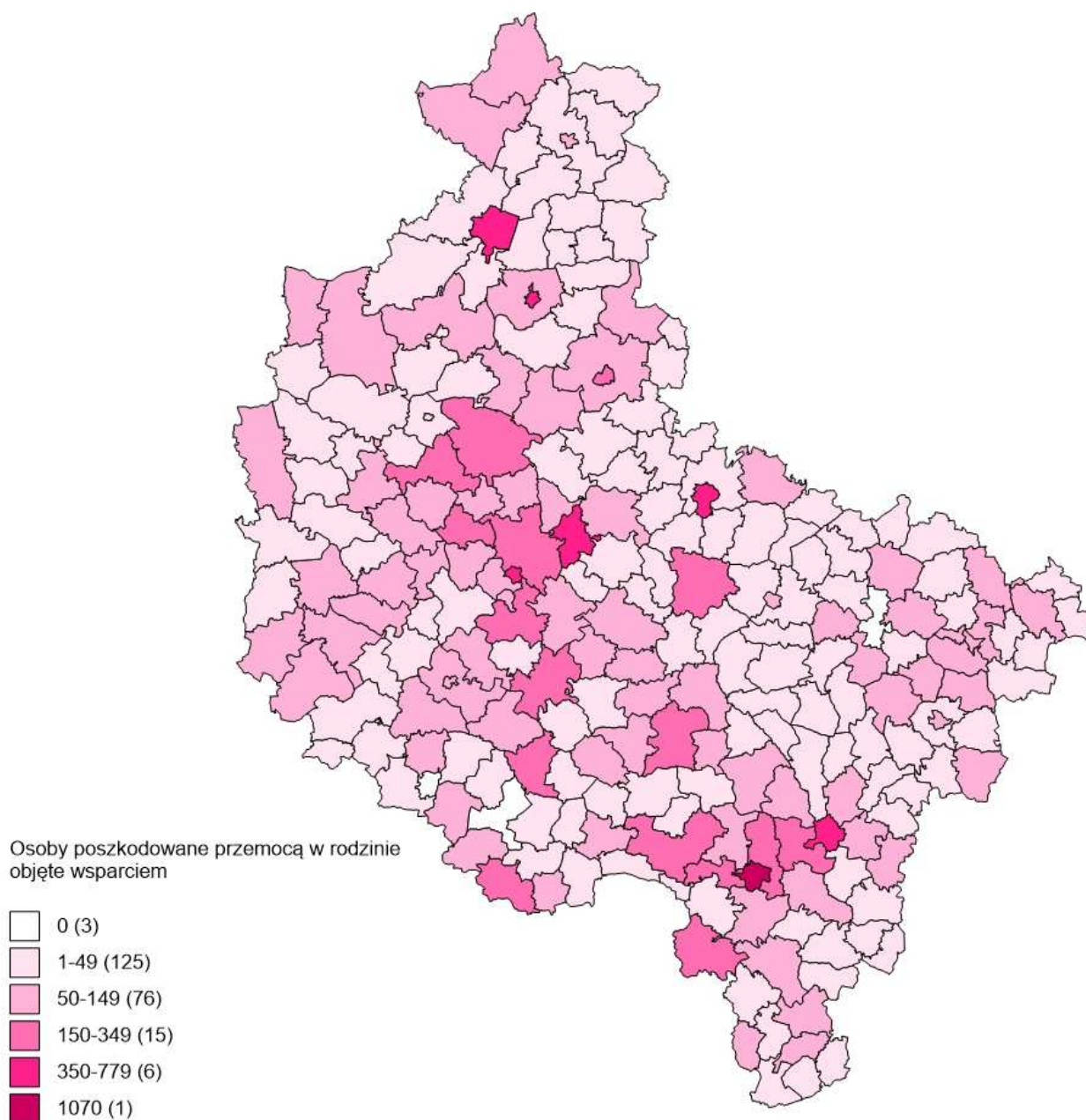

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2020 r.

Oprócz wsparcia świadczonego przez funkcjonujące we wszystkich powiatach powiatowe centra pomocy rodzinie (w których ramach mogą działać również wyodrębnione ośrodki wsparcia), w 2020 roku osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogły skorzystać ze wsparcia dedykowanego im dodatkowego zasobu instytucjonalnego prowadzonego przez powiaty, tj.: 17 ośrodków interwencji kryzysowej (w tym 12 z miejscami całodobowymi), 3 specjalistycznych ośrodków wsparcia oraz 2 placówek innego typu świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Lokalizacja placówek jest skoncentrowana raczej na centralnej i południowej części województwa, ich deficyty występują na północnych, wschodnich i zachodnich krańcach. Powyższe dane należy analizować komplementarnie z mapą nr 3, przedstawiającą infrastrukturę wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie funkcjonującą w gminach.

Mapa 5. Liczba osób poszkodowanych przemocą w rodzinie objętych wsparciem w gminach

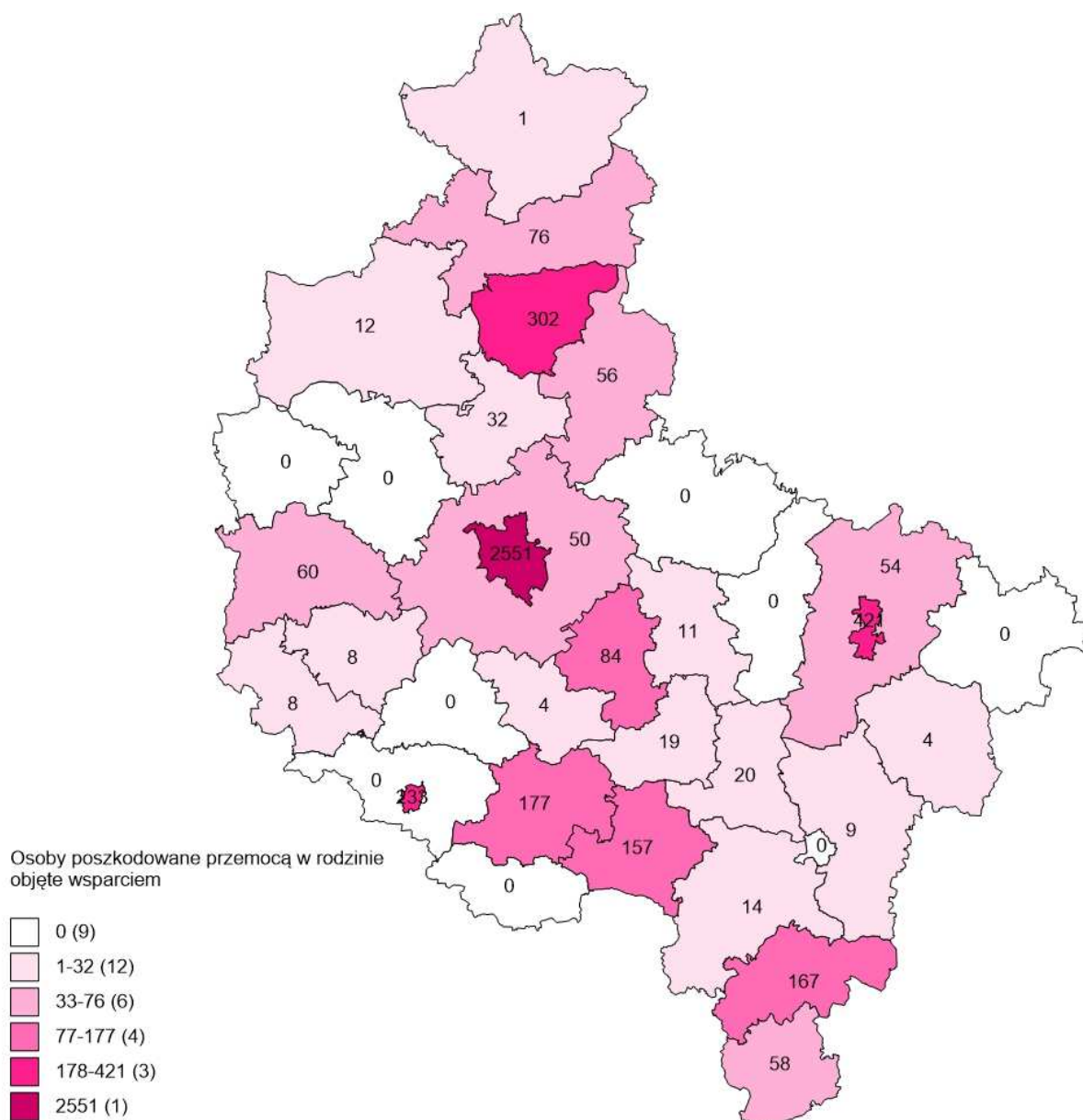

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2020 r.

W 2020 roku w niemal wszystkich gminach Wielkopolski 17 119 osób poszkodowanych przemocą w rodzinie uzyskało wsparcie samorządów gminnych, przede wszystkim w formie poradnictwa: medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, a także możliwości skorzystania z dostępnej infrastruktury wspierającej tę grupę osób. Najliczniej ze wsparcia skorzystali mieszkańcy gmin: Ostrów Wlkp. (1 070), Piła (779), Chodzież (511), Luboń (423), Kalisz (416), Gniezno (403) i Swarzędz (365). Powyższe dane należy analizować komplementarnie z mapą nr 6, przedstawiającą rozmieszczenie osób poszkodowanych przemocą w rodzinie korzystających ze wsparcia samorządów powiatowych.

Mapa 6. Liczba osób poszkodowanych przemocą w rodzinie objętych wsparciem w powiatach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2020 r.

W 2020 roku większość samorządów powiatowych (24) oferowała wsparcie osobom poszkodowanym przemocą w rodzinie, przede wszystkim w formie poradnictwa: medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, a także możliwości skorzystania z dostępnej infrastruktury wspierającej tę grupę osób. Łącznie skorzystało z niego 4 588 osób, najliczniej ze wsparcia skorzystali mieszkańcy powiatów: m. Poznań (2 551), m. Konin (421), chodzieskiego (302) i m. Leszna (233). Powyższe dane należy analizować komplementarnie z mapą nr 5, przedstawiającą rozmieszczenie osób poszkodowanych przemocą w rodzinie korzystających ze wsparcia samorządów gminnych.

ELEMENTY SYSTEMU WSPARCIA RODZIN DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ

Na terenie Województwa Wielkopolskiego zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez różne podmioty. Jedne jednostki zorientowane są na świadczenie wyspecjalizowanej pomocy, natomiast inne podejmują bardziej zróżnicowane działania. Poniżej zostały przedstawione kluczowe podmioty podejmujące zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

asystent rodziny

Zadaniem asystenta rodziny jest pomoc rodzinie przy wdrażaniu prawidłowych postaw życiowych wszystkich jej członków. Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale. Pierwszy kontakt asystenta z rodziną następuje w obecności pracownika socjalnego. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Zadania asystenta to m.in.:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej,

	<p>właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;</p> <ul style="list-style-type: none">o współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą.
domy samotnej matki	<p>JOPS udzielająca schronienia i wsparcia dotkniętym przemocą domową matkom oraz ojcom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży, a także innym osobom sprawującym opiekę prawną nad małoletnimi dziećmi. Do ich zadań należy m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none">o zapewnienie schronienia kobietom w ciąży i w okresie połogu;o wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej;o zapobieganie marginalizacji; sieroctwu społecznemu; powielaniu złych wzorców społecznych i środowiskowych;o zapewnienie całodobowego, okresowego (max 1 rok) pobytu dla mieszkańców;o podstawowa pielęgnacja mieszkańca w czasie choroby, opieka nad dzieckiem w czasie choroby opiekuna;o umożliwienie korzystania ze świadczeń zdrowotnych.
edukacja (system edukacji)	<p>Obejmuje ogół instytucji (szkoły, przedszkola, świetlice, placówki opiekuńcze, poradnie psychologiczno-pedagogiczne), których celem jest upowszechnienie wykształcenia oraz realizowanie określonych celów wychowawczych. Instytucje te poza podstawowym zadaniem kształcenia dzieci i młodzieży m.in. zapewniają im opiekę poza rodziną oraz mając możliwości oddziaływania na rodziców wspierają prowadzone przez nich działania wychowawcze.</p> <p>W ramach procedury NK przedstawiciel edukacji:</p> <ul style="list-style-type: none">o udziela kompleksowych informacji o:o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;o organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;o może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;o diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;o udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej pedagogicznej oraz

	<p>wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p>
grupa robocza	<p>Grupa osób powoływana przez zespół interdyscyplinarny w celu rozwiązania problemów związanych z występowaniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. W skład grupy wchodzi przedstawiciele: pomocy społecznej, GKRPA, Policji, oświaty i ochrony zdrowia oraz, fakultatywnie, kuratorzy sądowi i przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>
kuratorzy zawodowi i społeczni	<p>Kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.</p>
mediatorzy	<p>Mediacja to nowoczesne i skuteczne postępowanie, w którym strony dobrowolnie i aktywnie uczestniczą w rozwiązywaniu sporu przy pomocy osoby trzeciej – bezstronnego mediatora. Mediacja może się odbyć na podstawie umowy stron sporu z mediatorem (mediacja umowna), albo na skutek postanowienia sądu, kierującego sprawę do mediacji (mediacja sądowa). W drodze mediacji mogą być rozpatrywane wszelkie sprawy cywilne, które mogą być rozstrzygane w drodze ugody zawartej przed sądem. Uгода zawarta przed mediatorem ma moc ugody zawartej przed sądem, po zatwierdzeniu przez sąd podlega wykonaniu w drodze egzekucji. Wpisu na listę stałych mediatorów dokonuje prezes sądu okręgowego w drodze decyzji wydawanej na wniosek osoby ubiegającej się o wpis.</p>
ochrona zdrowia	<p>Do zadań ochrony zdrowia należy: udzielenie podstawowej pomocy medycznej, wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” oraz umiejętne przeprowadzenie rozmowy umożliwiającej rozpoznanie przemocy i pokierowanie osoby krzywdzonej do miejsc, gdzie może uzyskać pomoc. Do obowiązków pracownika ochrony zdrowia należy też wydanie bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie. Dodatkowo istnieje również możliwość uzyskania obdukcji, którą wystawia tylko biegły lekarz sądowy. Jeżeli jest wystawiana na życzenie pacjenta jest płatna, bezpłatnie jest robiona jeśli zleci jej przeprowadzenie policja lub prokuratura. Również do obowiązków pracowników ochrony zdrowia należy powiadomienie organów ścigania gdy zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa (np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady wykorzystania seksualnego, itp.). Ujawnienie lub powzięcie podejrzenia o przemoc w rodzinie może mieć miejsce podczas:</p> <ul style="list-style-type: none">○ badania ambulatoryjnego w przychodni,○ badania szpitalnego,○ wizyty lekarskiej w domu pacjenta,○ wizyty patronażowej położnej, pielęgniarki,○ zabiegów pielęgniarstwa w domu pacjenta.
ośrodek interwencji kryzysowej	<p>Podstawowym celem Ośrodka jest prowadzenie interdyscyplinarnych działań w zakresie interwencji kryzysowej, podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej</p>

	<p>w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. W ramach interwencji kryzysowej OIK musi prowadzić: indywidualne i rodzinne poradnictwo psychologiczne, indywidualną bądź rodzinną psychoterapię, specjalistyczne poradnictwo prawne, pracę socjalną, animowane grupy samopomocowe i grupy wsparcia. Ponadto ośrodki interwencji kryzysowej posiadające miejsca całodobowe powinny być otwarte we wszystkie dni tygodnia 24 godziny na dobę.</p>
ośrodek pomocy społecznej	<p>JOPS w gminie, wykonująca zadania w zakresie pomocy społecznej (własne oraz zlecone z zakresu administracji rządowej).</p> <p>Do jej zadań należy m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none">○ przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych i okresowych;○ opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, emerytalne i rentowe;○ praca socjalna;○ organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania;○ diagnozowanie sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
ośrodek wsparcia	<p>Jednostka organizacyjna pomocy społecznej dziennego pobytu. W ośrodku wsparcia mogą być prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.</p>
placówki wsparcia dziennego	<p>Placówka wsparcia dziennego to jednostki organizacyjne wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W pracy z dzieckiem współpracuje z rodzicami/opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Placówki wsparcia dziennego obejmują opiekę i wychowaniem dzieci w czasie pozalekcyjnym. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest dobrowolny, chyba, że dziecko do placówki skieruje sąd. Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:</p> <ul style="list-style-type: none">○ opiekuńczej: zapewniającej opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań,○ specjalistycznej: zapewniającej socjoterapię, terapię, korekcję, kompensację, logopedię; realizującej indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprofilaktyczne, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną, socjoterapię,○ podwórkowej: realizującej animację i socjoterapię. <p>W jednej placówce można łączyć w/w formy.</p>
policja	<p>Do działań Policji, chroniących osoby doświadczające przemocy w rodzinie, zgodnie zobowiązującym prawem należą, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none">○ interwencja,○ sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),○ zatrzymanie sprawców przemocy w rodzinie stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia,○ zatrzymanie osoby podejrzanej, jeżeli istnieje uzasadnione

	<p>przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, a zachodzi obawa, że ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy grozi popełnieniem takiego przestępstwa,</p> <ul style="list-style-type: none">o wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,o zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,o udzielenie informacji ofiarom przemocy o możliwości uzyskania pomocy,o wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”. <p>Osoby wzywające Policję mają prawo do:</p> <ul style="list-style-type: none">o uzyskania od policjantów zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa,o uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie – numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki,o wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy,o zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.
<p>poradnia psychologiczno-pedagogiczna</p>	<p>Publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym publiczne poradnie specjalistyczne udzielają dzieciom, od momentu urodzenia, i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomagają przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Do zadań poradni należy:</p> <ul style="list-style-type: none">o diagnozowanie dzieci i młodzieży;o udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;o realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych;o organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.
<p>powiatowe centrum pomocy rodzinie</p>	<p>PCPR jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej realizującą zadania powiatu m.in. z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podstawowym celem działalności PCPR jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnościami; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.</p> <p>Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">o opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania

	<p>przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;</p> <ul style="list-style-type: none">○ opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;○ zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;○ zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej. <p>Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">○ tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;○ opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
<p>pracownik socjalny</p>	<p>Do zadań pracownika socjalnego w obszarze pracy z osobą/rodziną dotkniętą przemocą należy m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none">• udzielanie kompleksowych informacji o:<ul style="list-style-type: none">○ możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;○ formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc;○ możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;• wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”;○ organizacja dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;○ zapewnienie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. <p>Pracownik socjalny prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie. Jego zadaniem jest także poinformowanie osoby stosującej przemoc w rodzinie o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p>
<p>punkt konsultacyjny</p>	<p>Do zadań punktów konsultacyjnych należy m.in.: prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy, inicjowanie interwencji w</p>

	<p>przypadku rozpoznania zjawiska przemocy domowej poprzez udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy, gromadzenie aktualnych informacji o miejscach pomocy oraz kompetencjach służb i instytucji z terenu gminy i współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej. Ustawa o pomocy społecznej nie zalicza punktów konsultacyjnych do katalogu jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.</p>
rodziny wspierające	<p>Wsparciem rodziny wspierającej może zostać objęta rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.</p> <p>Przy współpracy z asystentem rodziny pomaga w trudnościach:</p> <ul style="list-style-type: none">○ opiece i wychowaniu dziecka;○ prowadzeniu gospodarstwa domowego;○ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.
sąd, wydział rodzinny i dla nieletnich	<p>Sąd rodzinny, zgodnie z ustawą o ustroju sądów powszechnych, jest właściwym sądem do rozpoznawania spraw z zakresu m.in.: prawa rodzinnego, postępowania w sprawach nieletnich.</p> <p>Postępowanie w sprawach rodzinnych - sąd rodzinny rozpoznaje sprawy z zakresu władzy rodzicielskiej, adopcji, uznania ojcostwa, ustalania i normowania kontaktów z dzieckiem, opieki oraz kurateli.</p> <p>Postępowanie w sprawach nieletnich uwzględniają sytuacje, kiedy zastosowanie mają środki wychowawcze, poprawcze oraz katalog kar nakładanych w stosunku do osoby nieletniej, która popełniła wykroczenie lub przestępstwo. Sąd rodzinny może nałożyć m.in. na nieletniego upomnienie, zobowiązanie do określonego postępowania, nadzór odpowiedzialny rodziców lub opiekuna, kuratora, a także umieszczenie w zakładzie poprawczym, który jest środkiem poprawczym.</p>
specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	<p>Placówka prowadzona przez powiat zapewniająca usługi w zakresie interwencyjnym (m.in.: schronienie, ochrona ofiary przemocy domowej przed osobą stosującą przemoc, udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej i prawnej), terapeutyczno-wspomagającym (m.in.: diagnozowanie problemu przemocy domowej, opracowanie indywidualnego planu pomocy, prowadzenie grup wsparcia i grup terapeutycznych, prowadzenie terapii indywidualnej) i w zakresie potrzeb bytowych.</p>
zespół interdyscyplinarny	<p>Grupa specjalistów podejmująca współpracę w celu udzielenia pomocy osobom lub rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. Celem głównym zespołu interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej poprzez: diagnozowanie problemu przemocy domowej, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.</p>

SŁOWNICZEK²⁷

domy sąsiedzkie	Jest to przestrzeń do działania dla społeczności lokalnej. Jest miejscem, w którym integrują się wszystkie grupy wiekowe – rodziny, seniorzy i dzieci, realizując szereg działań i aktywności.
grupy samopomocowe	Są dobrowolnymi najczęściej luźnymi zgromadzeniami osób, których aktywne działanie skierowane jest na wspólne pokonywanie chorób, problemów natury psychicznej albo socjalnej, które dotyczą ich bezpośrednio albo ich bliskich. Celem ich pracy jest zmiana własnych osobistych warunków życia.
interwencja kryzysowa	Interdyscyplinarne działania podejmowane na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód, w ramach tego typu interwencji udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, pomocy medycznej, w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy.
lokal socjalny	Wydzielony z gminnego zasobu mieszkaniowego lokal mieszkalny, który nadaje się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m ² , a w wypadku zamieszkiwania lokalu przez jedną osobę 10 m ² , przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie.
metoda OSŁ	Ramowy model organizowania społeczności lokalnej, jest koncepcją środowiskowej pracy socjalnej. Organizowanie społeczności lokalnej opiera się na założeniach, że efektywne wspomaganie oraz pełna integracja ze społeczeństwem osób i rodzin, nie jest możliwa bez odpowiedniego przetwarzania ich środowiska życia. Tylko bowiem aktywne i prężne społeczności stwarzają szansę na samorealizację dla osób i grup w nim funkcjonujących. Podejmowane w ramach OSŁ działania mają na celu wyrównywanie szans przez wspieranie w rozwoju tych osób, rodzin, środowisk i grup, które znajdują się w najtrudniejszym położeniu oraz przywróceniu najstabszym ogniom wspólnot lokalnych poczucia podmiotowości, kontrolowania własnego życia i sprawstwa (empowerment).
mieszkanie chronione	Forma pomocy społecznej przygotowująca osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępująca pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.
mieszkania ze wsparciem	Lokale mieszkalne, lokale socjalne i pomieszczenia tymczasowe, w których beneficjenci zawierają umowę najmu w oparciu o ustawę o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego. Jednocześnie na podstawie ustawy o pomocy społecznej lub innych ustaw objęci są wsparciem, które zapewnia JST i/lub organizacje pozarządowe działające na zlecenie JST lub

²⁷ Źródło definicji w aneksie: materiały źródłowe (np. akty prawne, dokumenty strategiczne) oraz opracowanie własne zespołu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu.

	współpracujące z JST
osoba doznająca przemocy	<p>Osoba znajdująca się w sytuacji kryzysu spowodowanej krzywdzeniem (fizycznym, psychicznym, emocjonalnym, ekonomicznym) i/lub zaniedbaniem ze strony drugiego człowieka. Jedną z cech charakterystycznych przemocy domowej jest dysproporcja sił, przewaga jednej ze stron. Przemoc występuje w relacji silniejszy – słabszy, np. mężczyzna-kobieta, dorosły- dziecko, osoba zdrowa- osoba chora, osoba dorosła-osoba stara. Oczywiście nie chodzi tylko o siłę, przewagę fizyczną, ale także psychiczną, intelektualną, społeczną, finansową, związaną ze zdrowiem, wykształceniem, Krzywdząca jest nie sama przewaga, którą można spożytkować do opieki nad słabszym człowiekiem np. dzieckiem, ale jej wykorzystanie w celu oddziaływania na osobę słabszą, w celu zmuszenia jej do podporządkowania się woli, życzeniom, pomysłom drugiej osoby - sprawcy przemocy. Przemoc nie jest jednorazowym incydentem, często rozwija się latami, co raz bardziej zniewalając, odbierając wewnętrzną moc, doprowadzając do wyczerpania, bierności, przekonania, że nic nie zmieni mojej sytuacji, że jestem winna/winny doznawanej przemocy. Taki stan, przekonania wydłużają i utrudniają szukanie pomocy i proces wychodzenia z przemocy. Osoba krzywdzona praktycznie bez pomocy z zewnątrz bardzo często nie jest w stanie poradzić sobie z problemem przemocy.</p>
osoba stosująca przemoc	<p>Osoba, która intencjonalnie krzywdzi (fizycznie, psychicznie, emocjonalnie, ekonomicznie) drugiego człowieka i/lub go zaniedbuje. Nie ma jednolitego portretu (jednego typu) sprawcy przemocy w rodzinie. Osoby stosujące przemoc charakteryzuje określony system przekonań na temat mężczyzn, kobiet, rolach w związku, rodzinie, relacji pomiędzy płciami i ludźmi w ogóle i określony sposób wychowania dzieci. Osoba stosująca przemoc manipuluje obwiniając za swoje zachowanie innych, minimalizując to, co zrobiła lub zaprzeczając stosowaniu przemocy. Poprzez manipulacje i inne zachowania przemocowe dąży do dominacji oraz sprawowania władzy i kontroli. Konflikty rozwiązuje poprzez narzucenie swojej woli i używanie siły, także dlatego, że nie dostrzega wartości związanych z kompromisem i współdziałaniem.</p>
praca socjalna	<p>Działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym.</p>
procedura Niebieskie Karty	<p>Ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.</p> <p>W ramach procedury „Niebieskiej Karty” wykorzystywane są 4 formularze: Niebieska Karta - A</p>

	<p>Karta wszczynająca procedurę NK.</p> <p>Niebieska Karta - B Zawiera informacje prawne i praktyczne przydatne dla osoby doznającej przemocy domowej. Przekazywana osobie pokrzywdzonej przez wszczynającego procedurę.</p> <p>Niebieska Karta - C Zawiera diagnozę sytuacji oraz IPP dla osoby krzywdzonej. Karta jest wypełniana przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.</p> <p>Niebieska Karta - D Karta jest wypełniana w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Karta jest wypełniana przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą w obecności osoby podejrzanej o stosowanie przemocy.</p>
Program	Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025.
programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	Zajęcia edukacyjne, mające ukazać uczestnikom alternatywne sposoby myślenia i zachowania oraz umożliwić im korektę zachowania poprzez nabycie umiejętności i technik radzenia sobie z emocjami i agresją, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów i komunikacji.
programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc w rodzinie	Jest to element systemu oddziaływań ukierunkowanych na zmianę zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie. To kolejny kierunek oddziaływań wobec sprawców przemocy, obok realizowanych przez powiaty, programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Celem programu jest poprawa jakości życia rodzin dotkniętych przemocą, poprzez rozwijanie i utrwalanie kompetencji sprawców przemocy w zakresie komunikacji z osobami najbliższymi, bez stosowania przemocy.
program reintegracji społecznej i zawodowej	Założeniem programu jest reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez podejmowanie systemowych działań terapeutycznych, psychologicznych i aktywizacji zawodowej. Działania skierowane do tych osób mają ułatwić im uczestnictwo w różnych formach zatrudnienia i dostęp do wszelkich zasobów, praw, dóbr i usług mających zapobiegać ryzyku wykluczenia społecznego.
przemoc w rodzinie/domowa	<p>Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.</p> <p>Cechy charakterystyczne przemocy:</p> <ul style="list-style-type: none">○ intencjonalność – jest zamierzonym działaniem człowieka, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby,○ nierówność sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy,○ naruszanie praw i dóbr osobistych – sprawca wykorzystuje

	<p>swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku),</p> <ul style="list-style-type: none">o powodowanie cierpienia i bólu – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody, również zagrażające jej życiu, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.
przemoc fizyczna	Nieprzypadkowy, a więc nie będący skutkiem wypadku, akt zadania cierpienia fizycznego, którego konsekwencją mogą być także uszkodzenia ciała. Najczęstsze formy przemocy fizycznej to: popychanie, rzucanie przedmiotami, policzkowanie, bicie rękami i pięściami po całym ciele oraz wyrzucanie z mieszkania.
przemoc psychiczna/ emocjonalna	Obejmuje takie zachowania jak: poniżanie, zastraszanie, zawstydzanie, upokarzanie, narzucanie własnych poglądów, krytykowanie, szantaż, ograniczanie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, kolegami z pracy, a ich ostatecznym efektem jest zniszczenie pozytywnego obrazu własnej osoby i poczucia własnej wartości.
przemoc ekonomiczna	Uzależnienie finansowe od sprawcy poprzez kontrolowanie wydatków, odbieranie zarobionych pieniędzy czy uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej.
przemoc seksualna	Polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania o jej zgodę lub gdy obawia się odmówić.
rodzina	Osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące (zgodnie z art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej).
rodzina w kryzysie	Charakteryzuje się nieprawidłowym wypełnianiem podstawowych funkcji, co wiąże się z wystąpieniem zaburzeń w funkcjonowaniu zarówno członków rodziny, jak i całego systemu rodzinnego.
superwizja	Superwizja polega na ustawicznym rozwoju zawodowym pracowników służącym utrzymaniu wysokiego poziomu świadczonych usług, zachowaniu i wzmacnianiu kompetencji zawodowych, udzielaniu wsparcia, poszukiwaniu źródeł trudności w pracy i możliwości ich pokonywania a także przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.
ustawa	Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
zaniedbanie	Niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Jest to często spotykana forma przemocy wobec osób zależnych: dzieci, osób starszych oraz wobec osób z niepełnosprawnościami – przez ich rodziców, dorosłe dzieci, opiekunów czy domowników.

